

ZAANS GROEN

(tijd voor verandering)

Verkiezingsprogramma 2018-2022

INDELING

1: Inleiding: Goed leven aan de Zaan	pagina 3
2: Wonen in Zaanstad	4
3: Werken in Zaanstad	6
4: De bereikbaarheid van Zaanstad	8
5: Cultuur in Zaanstad	12
6: Sporten in Zaanstad	14
7: Zorg in Zaanstad	16
8: Onderwijs in Zaanstad	19
9: Veranderende samenleving	21
10: Vergroening van Zaanstad	24
11: Dieren in Zaanstad	27
12: De openbare ruimte van Zaanstad	28
13: Verduurzaming van Zaanstad	30
14: Zaanse Zaken	32
15: Zaanstad in 2014: een toekomstvisie	36
16: Bereikte punten	38
17: Verantwoording	40

1. INLEIDING: GOED LEVEN AAN DE ZAAAN

Een paar jaar geleden luidde de titel van ons verkiezingsprogramma 'Het goede leven aan de Zaan'. Het is een titel die de lading van ons programma nog steeds prima dekt. Het blijft onze ambitie eraan bij te dragen dat alle inwoners van Zaanstad een zo fijn mogelijk leven kunnen leiden.

Zaanstad

Zaanstad is in 1974 ontstaan na een samenvoeging van de gemeenten Assendelft, Koog aan de Zaan, Krommenie, Westzaan, Wormerveer, Zaandam en Zaandijk. De Zaanstreek heeft echter al een eeuwenoude historie. Langs de Zaan stonden ooit vele tientallen molens en de Zaanstreek was het eerste grote industriegebied ter wereld. Albert Heijn is hier begonnen en de Zaanstreek is nog steeds een belangrijke voedingsmiddelenproducent.

Zaanse groei

Zaanstad telde in 1974 ruim 125 duizend inwoners. Zaanstad is sindsdien flink gegroeid. Inmiddels is het de vijftiende stad van Nederland, met ruim 155 duizend inwoners. De stad groeit nog steeds en het is de verwachting dat er de komende jaren nog eens tussen de tien- en twintigduizend woningen worden bijgebouwd. Dat betekent dat het aantal inwoners richting de tweehonderdduizend zal gaan.

MaakZaanstad

Met MaakZaanstad is de gemeente aan een ambitieus project begonnen. Het is de bedoeling dat hierbij zoveel mogelijk mensen worden betrokken. Inwoners mogen meedenken over vragen als: Hoe gaan we Zaanstad vormgeven de komende decennia? Hoe zorgen we ervoor dat er kwantitatief en kwalitatief voldoende woningen zijn voor alle inwoners? Hoe zorgen we ervoor dat de stad goed bereikbaar blijft? En dan liefst niet alleen per auto, maar ook met het openbaar vervoer, de fiets en over water. Hoe zorgen we ervoor dat er voldoende werkgelegenheid is? En hoe zorgen we ervoor dat Zaanstad een aantrekkelijke stad blijft, met voldoende aanbod op het gebied van sport en cultuur? Kortom, welke (politieke) keuzes maken we om het leven aan de Zaan zo aantrekkelijk mogelijk te maken voor de huidige én de toekomstige bewoners? In dit verkiezingsprogramma willen wij daar onze GroenLinks-antwoorden op formuleren.

GroenLinks in Zaanstad

GroenLinks heeft regelmatig 'meegeregeerd' in Zaanstad. De afgelopen vier jaar zaten we echter in de oppositie. Niettemin hebben we heel wat onderwerpen op de agenda gekregen en behoorlijk veel beleid kunnen bijsturen. Vanaf 2018 hopen we – geholpen door een fantastische verkiezingsuitslag – een nog belangrijker rol te spelen bij het bepalen van de toekomst van Zaanstad. Het is tijd voor **Zaans Groen – tijd voor verandering!**

2. WONEN IN ZAA NSTAD

Urbanisatie. Je ziet het overal in de wereld. Er is een grote trek naar de stad. Mensen verlaten het platteland en wonen op die plekken waar het gebeurt: steden. In Nederland zie je deze trend met name in Amsterdam en omgeving. Een bijkomend effect is dat er een toenemend gebrek aan woonruimte is. Amsterdam heeft kortgeleden plannen bekendgemaakt voor een nieuwe woonwijk (Haven-Stad) met maar liefst 40 tot 70 duizend woningen. Een dergelijk project zal een grote invloed hebben op Zaanstad. Temeer de wijk grenst aan Zaanstad – alleen het Noordzeekanaal ligt er tussen.

Meer woningen

Ook in Zaanstad zijn er plannen voor nieuwbouw. Er wordt gesproken over een bouwopgave van vijftien- tot twintigduizend woningen. GroenLinks vindt het belangrijk dat er gebouwd wordt naar behoefte. De wachtlijst voor sociale woningbouw is enorm gestegen. Als (jonge) starter op de woningmarkt moet je al gauw meer dan negen jaar wachten op een woning. Er moet daarom veel bijgebouwd worden voor jongeren.

Bestaande woningkwaliteit verbeteren

Daarnaast moet de bestaande voorraad woningen kwalitatief verbeterd worden. Van de circa 65 duizend woningen is een groot percentage (zeer) energie-onzuinig. De gemeente moet huiseigenaren stimuleren en ondersteunen om te verduurzamen. Dit kan onder andere door subsidies en/of goedkope leningen te verstrekken.

Zaanstad neemt deel aan het landelijke fonds dat leningen verstrekt om funderingsherstel uit te laten voeren. GroenLinks vindt het belangrijk dat de funderingsproblematiek volop onder de aandacht blijft. En wanneer er nieuwe funderingen worden aangelegd, is het verstandig om meteen te bekijken of de woningen energiezuiniger gemaakt kunnen worden. Bijvoorbeeld door funderingspalen te plaatsen die aardwarmte kunnen omzetten naar elektriciteit. Ook moet de gemeente oog houden voor de mensen die niet van deze landelijke regeling gebruik kunnen maken en anderszins steun nodig hebben.

Leeftijdloos

Ouderen blijven langer zelfstandig wonen. Dat is een goede ontwikkeling: je woont nergens zo fijn als in je eigen huis, in je eigen vertrouwde omgeving. Woningen voor ouderen moeten voldoen aan andere eisen. Ze hoeven niet zo groot te zijn als eengezinswoningen. Bij voorkeur zijn seniorenwoningen gelijkvloers, aangepast aan de leefstijl van de ouderen en op korte afstand van dagelijkse (ouder)voorzieningen. Omdat deze woningen schaars zijn, blijven veel ouderen wonen in een vaak minder ideaal gezinswoning. Dat heeft tot gevolg dat er minder doorstroming is en dat de wachtlijsten groeien. Passender seniorenwoningen zijn daarom een must. De gemeente kan verhuishulp aanbieden om verhuizen voor ouderen te vereenvoudigen.

Diverse verzorgingshuizen zijn gesloten de afgelopen jaren. Het is belangrijk dat de verzorgingshuizen die overblijven goed verdeeld zijn over de stad.

We zijn ook voor de zogenaamde 'kangoeroewoningen', die het mogelijk maken dat mantelzorgers dichterbij wonen en gemakkelijker ondersteuning kunnen bieden.

De hoogte in!

GroenLinks vindt het belangrijk dat er veel (passende) woningen bij worden gebouwd. Daarnaast moeten de groene buitengebieden behouden blijven. Deze gebieden zijn de 'longen' van onze stad. Daarom zijn wij een groot voorstander van binnenstedelijk bouwen. We begrijpen dat er om die reden veel behoefte is aan hoogbouw. Zeker rondom treinknooppunten zijn er volop mogelijkheden om hoogbouw te ontwikkelen. Het voordeel is dat deze locaties uitstekende vervoersmogelijkheden bieden en bewoners er niet afhankelijk zijn van hun auto. Er zijn steeds meer technische mogelijkheden om hoogbouw te voorzien van zonnepanelen en/of groene daken en gevels. Dit helpt de opwarming (hittestress) in steden tegen te gaan.

Nieuwe woongebieden

Sommige oude bedrijventerreinen kunnen uitstekend getransformeerd naar woonomgevingen. Het is goed dat er onderzocht wordt of de Achtersluispolder een woongebied kan worden. Veel van de bedrijvigheid die hier nu bestaat, kan geleidelijk verplaatst worden naar HoogTij of andere bedrijventerreinen. Sommige bedrijvigheid, zoals de nautische bedrijven, kan prima in de Achtersluispolder blijven.

Op andere plekken in de stad moet daadkrachtig worden opgetreden om langdurig leegstaande gebouwen om te turnen tot woningen. Er zijn veel kantoorpanden en bedrijfspanden die al jarenlang leegstaan en die uitstekend geschikt gemaakt kunnen worden voor woningbouw. De gemeente moet daar actiever beleid op maken en pandeigenaren stimuleren (en zo mogelijk dwingen) om hun vastgoed op een maatschappelijk waardevolle manier in te zetten.

Nieuwbouw klimaatneutraal

Alle woningen die gebouwd worden moeten van een kwalitatief hoog niveau zijn. Een belangrijke doelstelling is om in Zaanstad (en in heel Nederland) van het aardgas af te komen. Voor iets meer dan vierduizend euro is het mogelijk om ervoor te zorgen dat een nieuwbouwwoning op een andere manier wordt verwarmd. Wij denken dat een dergelijke investering gemakkelijk binnen een paar jaar tijd kan worden terugverdiend. En dan hebben we het alleen nog maar over het terugverdienen van de financiën. Qua CO₂-reductie is de investering nog sneller terugverdiend.

GroenLinks vindt dat er te allen tijde gestreefd moet worden naar klimaatneutrale woningen en gebouwen. Dat is realistisch wanneer er efficiënt gebruikgemaakt wordt van isolatie, zonnepanelen, windenergie, koude- en warmteopslag, warmtepompen en wat nog meer mogelijk is. In gesprekken met ontwikkelaars moet de gemeente deze duurzaamheidseis nadrukkelijk op tafel leggen.

Bestaande bouw

Ook de bestaande woningvoorraad moet energiezuiniger gemaakt worden. Dit vraagt onder andere nauwe samenwerking met woningbouwcorporaties. Bijvoorbeeld bij de planning van een warmtenetwerk. De komst van een warmtenetwerk is een uitstekend moment om ook verdere renovaties door te voeren in bestaande woningbouw.

3. WERKEN IN ZAA NSTAD

Van oudsher zijn hier vele banen in de (maak)industrie. De Zaanstreek staat bekend om z'n cacao, z'n koekjes, z'n mosterd, z'n verf en z'n grafische industrie. De werkgelegenheid in deze sectoren neemt (flink) af. Dat heeft te maken met robotisering, met de uitbesteding van werk aan lagelonenlanden en soms ook, simpelweg, met een teruglopende vraag. Ondernemers hebben vaak te maken met verschillende afdelingen, GroenLinks is voor het instellen van een ondernemersloket.

Groeisectoren

In andere sectoren neemt de werkgelegenheid juist toe. Zoals bijvoorbeeld in de bouwsector. Tijdens de crisisjaren was er ook in deze sector een terugloop van banen, maar nu het economisch beter gaat, zie je een gestage groei. Dat is een goede ontwikkeling. Ook in andere sectoren stijgt het aantal banen. Het nieuwe centrum van Zaandam heeft behoorlijk wat banen in de retail-sector opgeleverd. En ook de horeca biedt de laatste tijd veel werkgelegenheid.

Toerisme

De toeristische sector is een andere sterke groeier. Het aantal hotelovernachtingen in Zaanstad neemt elk jaar toe, net als het aantal bezoekers aan Zaanse Schans, Zaandam Centrum en Wormerveer. De toeristische sector biedt een grote verscheidenheid aan banen. Banen in de horeca, de fietsverhuur, souvenirwinkels, enzovoort. Een deel van deze banen is erg seizoensgebonden en over het algemeen zijn het behoorlijke schone/groene banen. GroenLinks vindt het belangrijk om de toeristische sector zo duurzaam en schoon mogelijk te laten zijn. De gemeente kan daaraan bijdragen door elektrisch toeristenvervoer en duurzaam toerisme te stimuleren.

Groene banen

De vergroening van de economie levert ook in andere sectoren veel nieuwe (schone) banen op. Steeds meer mensen werken in de woningisolatie of zonnepanelenbranche. Ook vinden steeds meer mensen emplooi in de recycling/grondstoffscheiding en de innovatieve elektrotechniek. Wij vinden het belangrijk dat de groei van het aantal 'schone' banen flink wordt gestimuleerd. Er kunnen de komende jaren in Zaanstad hopelijk nog honderden banen in deze sector gecreëerd worden. Bedrijventerrein HoogTij zou daar volop ruimte aan moeten bieden.

Afstand tot arbeidsmarkt

Er is en blijft altijd een behoorlijke groep mensen die niet zo gemakkelijk werk vindt. Het gaat om ouderen, mensen met weinig werkervaring, laagopgeleiden en mensen die anderszins een grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt. GroenLinks vindt het belangrijk dat ook deze mensen gestimuleerd worden om mee te blijven doen in de samenleving. We zijn echter niet voor een sollicitatieplicht, verplichte tegenprestaties, kortingen op bijstandsuitkeringen of strengere controles. Te rigide regressief beleid leidt ertoe dat mensen die het toch al niet makkelijk hebben, het nog zwaarder krijgen. Zij kunnen in een neerwaartse spiraal worden gedrukt, waarbij 'financiële problemen', 'depressiviteit' en 'afstand tot de samenleving' sleuteltermen zijn. Dat is voor niemand goed, ook niet voor de samenleving als geheel. Sterker nog, wij denken dat een 'regelarme bijstand' voor velen een goede oplossing zou zijn. Mede dankzij GroenLinks wordt er in Zaanstad een pilot gehouden om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te stimuleren hun mogelijkheden te ontwikkelen. Dit kan ook bijvoorbeeld vrijwilligerswerk zijn. Dat is zinvoller dan te blijven hameren op sollicitatieplicht.

SROI (Social Return on Investment)

Wanneer Zaanstad een aanbesteding doet, dan heeft de winnaar van de aanbesteding ook SROI-verplichtingen. Dat betekent dat het bedrijf verplicht is dat 5% van het personeel dat in dienst wordt genomen bijstandsgerechtigd is ofwel beperkingen heeft op fysiek of psychisch gebied. Alleen in bijzondere gevallen kan daar een ontheffing voor worden gegeven.

GroenLinks vindt dat de verplichte 5% strenger gehandhaafd moet worden en dat het de ambitie moet zijn dat 100% van de bedrijven de SROI-verplichting haalt. Op dit moment voldoet slechts 75% aan de SROI-verplichting.

Baanstede

Baanstede is heel lang de sociale werkvoorziening geweest van Zaanstreek-Waterland. Baanstede kampte met stijgende financiële tekorten. Onder meer omdat de Rijkssubsidie lager was dan het loon dat de werknemers kregen. Er is daarom gezocht naar een andere organisatievorm. Per 1 januari 2018 is er een Participatiebedrijf van Zaanstad en Purmerend, waar behalve de mensen van Baanstede, ook de mensen uit de Wajong, de WIA en alle mensen die volgens de Participatiewet moeten participeren in dienst zullen treden. Gelukkig behouden alle mensen van Baanstede hun werk tegen dezelfde voorwaarden. GroenLinks vindt het belangrijk dat er een beschutte werkplaats blijft waar ook de juiste begeleiding gegeven wordt.

Basisinkomen

Door robotisering en de toenemende arbeidsproductiviteit zullen er steeds minder banen zijn. Het zou goed zijn om anders te leren kijken naar het concept werk. Wat is er tegen kortere werkweken, zodat meer mensen aan de slag kunnen? Zou het niet verstandig zijn om bepaalde werkzaamheden die nu niet financieel beloond worden (zoals vrijwilligerswerk bij verenigingen en op scholen), in de toekomst serieuzer te waarderen? En wat is er tegen een basisinkomen voor iedereen? We leven toch niet om te werken? Laat het uitgangspunt weer dat 'goede leven aan de Zaan' zijn!

Internationaal zijn er enkele positieve experimenten uitgevoerd met een basisinkomen. Ook in Nederland zijn er experimenten gaande (onder andere in Wageningen, Utrecht, Groningen en Tilburg). GroenLinks wil graag in Zaanstad een experiment uitvoeren voor de invoering van een basisinkomen.

4. DE BEREIKBAARHEID VAN ZAA NSTAD

Zaanstad groeit. Het is de verwachting dat er de komende decennia vijftien- tot twintigduizend woningen bij worden gebouwd. Zaanstad is nu goed bereikbaar. Zes treinstations, snel- en provinciale wegen rondom en door de stad, en (snelle) fietsverbindingen naar Amsterdam, Castricum en Purmerend. Wanneer de stad groeit, moet de bereikbaarheid van de stad gewaarborgd blijven. De provincie besteedt het leeuwendeel van haar begroting aan infrastructuur voor auto's, wij verleggen de focus liever naar andere vervoersmogelijkheden.

Openbaar Vervoer

Veel (spits)treinen zitten zo vol in de spits dat een zitplaats een utopie is. GroenLinks is vóór meer treinen, langere treinen, meer op tijd rijdende treinen en minder uitval van treinen. In de Amsterdamse woningbouwplannen is er sprake van een metroverbinding naar de Achtersluispolder, het Hembrugterrein en Zaandam CS. Wij zijn voor dergelijke verbeterde OV-verbindingen. Ook een doortrekking vanaf de Isolatorweg is het onderzoeken waard. Een efficiënt werkend metronetwerk maakt autorijden overbodig.

Ook het aantal nachttreinen moet verhoogd worden. De NS bepaalt de dienstregeling, maar GroenLinks vindt dat de gemeente erop aan moet dringen dat er ook een nachtdienstregeling komt.

Spoorse doorsnijdingen

De treinverbinding snijdt dwars door de gemeente heen. Het deelt de stad letterlijk in tweeën. Sommige spoorwegovergangen zorgen voor (veel) oponthoud en overlast. Met name bij de Guisweg stokt het verkeer regelmatig. Wanneer de treinen in de toekomst vaker gaan rijden (spoorboekjeloos), dan kan dit voor nog grotere problemen zorgen.

GroenLinks vindt dat de gemeente zeer actief moet lobbyen bij de Vervoersregio, de Provincie en de Rijksoverheid om financiën bij elkaar te krijgen om hier iets aan te doen. Ook de NS en het bedrijfsleven moeten gevraagd worden om bij te dragen aan een oplossing van de 'spoorse doorsnijdingen'.

We zijn blij dat er binnenkort wordt begonnen met de bouw van de spoorwegoverbouw boven station Zaandam. Dit zal een belangrijke kwaliteitsimpuls geven aan het station en de fiets- en wandelverbinding tussen het centrum van Zaandam en Westerwatering.

Fietsverkeer

Het gebruik van de fiets moet gestimuleerd worden. Fietsen is niet schadelijk voor de luchtkwaliteit. Het is bovendien goed voor de gezondheid en het gebruik vergt relatief weinig openbare ruimte. Wij pleiten voor betere fietsverbindingen. De aansluiting met Amsterdam is de afgelopen jaren sterk verbeterd, maar kan nog beter. Fietsers mogen bevoordeeld worden bij slecht verkeer (stoplichten met regensensoren) en het aantal parkeervoorzieningen voor fietsen moet omhoog. Onder andere bij alle treinstations moeten uitstekende parkeervoorzieningen komen. De bewegwijzering voor fietsers moet verbeterd worden. Er moet betere bebording komen naar parkeervoorzieningen voor fietsers. Een hogere (spits)frequentie van de Hembrugpont kan bevorderen dat forenzen vaker de fiets kiezen om naar Amsterdam te gaan.

Door voor rood asfalt te kiezen én betere zijbelijning toe te passen, worden fietspaden een stuk veiliger. Overbodige paaltjes moeten worden verwijderd.

Veiligheid (langzaam verkeer)

Het is zeer belangrijk dat fietsverbindingen veilig zijn. GroenLinks is een voorstander van fietsstraten en liefst zoveel mogelijk gescheiden rijbanen. In sommige gevallen is het wenselijk om scooters en snelle fietsen (speed pedelecs) van het fietspad te weren. De

afgelopen periode werden fietsers regelmatig vergeten bij wegwerkzaamheden. Er waren dan geen goede alternatieve routes voor fietsers of de omleidingen werden slecht aangegeven. Meermaals hebben wij dat aan de orde gesteld in de gemeenteraad. We zijn voor een meldpunt waar fietsers hun klachten kwijt kunnen over slechte, onveilige routes. Er moet extra aandacht zijn voor de routes die scholieren vaak nemen.

Ook op en rond basisscholen kan er nog veel aan de veiligheid worden gedaan. Schoolbesturen moeten stimuleren dat kinderen lopend of per fiets naar school komen of worden gebracht. Wanneer ouders toch voor de auto kiezen, moeten er handige (en veilige!) 'kus- en zwaaiplaatsen' worden ingericht waar kinderen veilig afgezet kunnen worden.

Voorlichting over veiligheid

Senioren zijn tot op steeds hogere leeftijd verkeersdeelnemer. Helaas zijn zij de laatste tijd ook steeds vaker verkeersslachtoffer. Het is belangrijk om maatregelen te treffen om het aantal ongevallen onder oudere verkeersdeelnemers te verlagen. Dat kunnen aanpassingen zijn aan de infrastructuur, technische systemen in of aan het voertuig én door voorlichting te geven aan de ouders en andere verkeersdeelnemers. Samen met ouderenorganisaties kan de gemeente voorlichtingsbijeenkomsten organiseren over verkeersveiligheid. Daarnaast kunnen er cursussen worden aangeboden voor veilig gebruik van scootmobiel en e-bike. Ook aan scholieren moet voorlichting worden gegeven. Bijvoorbeeld over het gevaar van bellen en appen tijdens het fietsen. Daarnaast moet het belang van fietsverlichting ("Laat je zien!") onder jonge verkeersdeelnemers benadrukt worden.

We hebben de wethouder regelmatig opgeroepen onveilige verkeerssituaties (voor fietsers en voetgangers) op te lossen. Soms werd er geluisterd. Nadat wij actualiteitsvragen stelden, werd de situatie aan de Provincialeweg aangepast en veiliger gemaakt voor langzame verkeersdeelnemers. Ook de Vaartbrug in Krommenie is, mede naar aanleiding van vragen die wij stelden, veiliger gemaakt voor fietsers. Vaak wordt er helaas minder goed geluisterd. We hebben al meerdere keren tevergeefs gevraagd om de Rondweg in Westerkoog veiliger te maken. Hetzelfde geldt voor de Westzijde in Zaandam, Zuideinde/J.J. Allanstraat in Westzaan, de Vlusch in Krommenie en de Westzanerdijk.

Fietscoördinator

Om het fietsgebruik te stimuleren, zijn wij voor het (opnieuw) aanstellen van een fietscoördinator. Deze coördinator krijgt de taak om het fietsgebruik in Zaanstad te stimuleren. De coördinator let erop dat fietsroutes goed en veilig zijn. Ook let hij/zij erop dat (parkeer)fietsvoorzieningen op orde zijn. De coördinator start voorlichtingscampagnes onder jongeren om (veilig) fietsgebruik te promoten. Een motie die wij hiervoor in 2017 indienden, kreeg helaas geen meerderheid. Veel andere partijen geven de voorkeur aan andere vervoersmiddelen.

Autoluw winkelgebied

Op dit moment zijn de Beatrixbrug en de Czaar Peterstraat (vanaf de Wilhelminabrug) tussen 12.00 en 18.00 uur (en donderdag tot 21.00 uur) afgesloten voor auto's. Deze maatregel

maakt winkelen een stuk aantrekkelijker. De lucht is gezonder en er is minder overlast van gemotoriseerd verkeer. GroenLinks vindt dat de afsluiting al in de ochtenduren mag starten.

Groene-fietsenplan

In de jaren zestig van de vorige eeuw kwam Provo in Amsterdam met het 'Wittefietsenplan'. Witgeschilderde fietsen werden gebruikt en vervolgens achtergelaten voor volgende gebruikers. De fietsen waren niemands bezit en konden gebruikt worden door iedereen. Dit idee is nog steeds heel sterk. Je ziet in diverse wereldsteden dat een vergelijkbaar systeem inmiddels is ontwikkeld. In Parijs, bijvoorbeeld, kun je fietsen huren en vervolgens elders in de stad weer achterlaten in een vaste stalling. Zoiets lijkt ons ook voor Zaanstad een goed idee. Laten we de fietsen een Zaanse groene kleur geven en verspreiden door heel Zaanstad. Dát kan het schone, gezonde fietsgebruik een extra stimulans geven! Bij een dergelijk systeem moeten Zaanse fietsenbouwers en fietsenwinkels nauw betrokken worden.

Vervoer over water

Vervoer over water dient meer gestimuleerd worden. Het is een relatief schone manier van transport. Zeker wanneer er voldoende walstroom wordt aangeboden en wanneer het elektrisch varen bevorderd wordt.

Ook de toeristische boten (de Zaanboot en de Zaanhopper) moeten meer onder de aandacht worden gebracht. Op dit moment weten weinig mensen dat deze boten bestaan. Dat komt onder andere doordat de gemeente de informatie bijzonder slecht communiceert. Hopelijk lukt het de komende jaren om hier een positieve ontwikkeling in te krijgen.

Terugdringen vervuilend vervoer

GroenLinks vindt het belangrijk dat de gemeente 'schoon' vervoer zo veel mogelijk stimuleert. Auto's, scooters en bussen kunnen prima elektrisch aangedreven worden. Net als andere steden kan Zaanstad maatregelen treffen om de grootse vervuilers te weren. Daarbij kan het gaan om de meest vervuilende brommers en scooters. Ook kan gekeken worden naar het instellen van een milieuzone (bijvoorbeeld in Krommenie, als alternatief voor de doortrekking van de A8-A9). In andere steden (Utrecht, Rotterdam) hebben milieuzones zeer positieve effecten op de luchtkwaliteit.

Zaanstad moet veel strenger kijken naar de milieu- en luchtkwaliteitsnormen. Liefst houden wij de normen aan van de Wereldgezondheidsorganisatie – die strenger zijn dan de Europese normen. Jaarlijks overlijden duizenden mensen in Nederland ten gevolge van de slechte luchtkwaliteit. De overheid moet actiever handelen op dit gebied.

Asfalt

Zoals gezegd: de provincie besteedt het leeuwendeel van haar begroting aan infrastructuur voor auto's. Uit onderzoek blijkt steeds vaker dat nieuw asfalt vooral een verkeers-aantrekkende werking heeft. Het zorgt ervoor dat mensen nog vaker voor de auto kiezen in plaats van voor een alternatieve vervoersvorm. De peperdure aanleg van nieuw asfalt levert vaak hooguit enkele minuten tijdwinst op. En door de toename van het verkeer zijn de negatieve gevolgen (meer geluid-, geur- en CO₂-overlast) veel ingrijpender.

GroenLinks vindt dat eventuele asfaltuitbreidingen altijd integraal bekeken moeten worden. Doortrekking van een weg, levert vaak overlast op in andere wijken. Daarom investeren wij liever in alternatieve oplossingen.

Schiphol

GroenLinks is tegen een ongebreidelde groei van Schiphol. Groei leidt tot meer geluidsoverlast en uitstoot van (ultra)fijnstof. Er kan beter worden geïnvesteerd in alternatieven, zoals het uitwijken naar andere luchthavens, onderzoek naar een luchthaven

op zee en meer hoge snelheidstreinen voor reizen binnen Europa. Zaanstad moet zich daar in de Omgevingsraad Schiphol sterk voor maken.

Het onderzoek naar de doortrekking van de A8-A9 heeft voor voorstanders verrassende resultaten opgeleverd. De tijdwinst van een eventuele doortrekking is verwaarloosbaar. De milieuwinst (en verbetering van het leefmilieu) blijkt in alle varianten minimaal. Mede omdat extra asfalt meer verkeer aantrekt en het de milieuoverlast hooguit verplaatst. Mensen in bijvoorbeeld 't Kalf, Koog aan de Zaan en Zaandam Zuid zullen de dupe worden van een eventuele doortrekking van de A8. Ze krijgen te maken met drukkeren wegen en bijkomende (milieu)overlast.

De kosten van een doortrekking (in veel prognoses is nu al sprake van minimaal 500 miljoen euro!) rijzen bovendien de pan uit. GroenLinks vindt dat je dit geld veel beter in alternatieve vervoersmogelijkheden kunt steken.

Tussen Krommenie en Uitgeest kan bijvoorbeeld een transferium worden gebouwd. Daarnaast moet er fors extra worden geïnvesteerd in het Openbaar Vervoer. Vanaf het transferium kunnen reizigers dan met goed aansluitend openbaar vervoer naar alle delen van de regio verder reizen.

5. CULTUUR IN ZAA NSTAD

Een fijne stad is meer dan een verzameling woningen. Een fijne stad is ook een plek waar je je als inwoner kunt vermaken. Waar voldoende aanbod is op het gebied van cultuur, recreatie en sport. De culturele sector heeft het de laatste jaren zwaar te verduren. Het huidige culturele klimaat is niet bepaald 'cultuur minnend'. Bezuinigingen komen vaak vanuit diverse hoeken. Zowel landelijk, provinciaal als lokaal is er de laatste jaren snoeihard op cultuur bezuinigd.

GroenLinks vindt dat cultuur geen luxe is, laat staan een linkse hobby. Cultuur zorgt voor 'reuring en vermaak', het vergroot de leefbaarheid van een stad. Het draagt eraan bij dat mensen hier graag komen én blijven wonen.

Culturele aantrekkelijkheid

In de lijst van meest culturele steden (bron: Atlas der gemeenten) staat Zaanstad (qua inwoneraantal de vijftiende gemeente van Nederland) pas op de 39ste plaats. Dat is achter Noord-Hollandse steden als Hoorn (29ste), Purmerend (35ste) en zelfs Velsen (37ste). Steden die ongeveer half zo groot zijn als Zaanstad. GroenLinks vindt deze lage positie beschamend. Het moet de ambitie zijn om flink te stijgen op deze ranglijst.

Cultuurcluster

Enkele jaren geleden heeft de gemeenteraad besloten dat er tegenover het stadhuis een cultuurcluster komt. In dit uitstekend bereikbare gebouw zullen verschillende vormen van cultuur gehuisvest worden. Er zal volop ruimte zijn voor theater, dans, film, (pop)muziek en kunst. GroenLinks neemt cultuur(beleving) uiterst serieus. De tijd is voorbij dat culturele organisaties hun voorstellingen geven op een met pallets opgebouwd podium in een boerenschuur (zoals sommige andere partijen nostalgisch wensen). Het cultuurcluster wordt hét "huis van cultuur" voor elke Zaankanter. Een gebouw met uitstekende technische faciliteiten en ruimte voor elke denkbare cultuuruiting. Een plek die uitstekend met het OV bereikbaar is en waar ook niet-Zaankanters van harte welkom zijn en zich thuis mogen voelen! GroenLinks vindt het goed dat Zaanstad serieus investeert in cultuur en zal zich er hard voor maken dat deze investering blijvend is.

Het is essentieel dat het Cultuurcluster ruimte biedt aan alle culturele organisaties van de stad én dat het betaalbare (amateur)prijzen vraagt aan amateurgezelschappen. De gebruikers van het cluster krijgen de opdracht culturele activiteiten overal elders in de stad te organiseren en aan te jagen. Sowieso moet de culturele basisvoorziening in alle delen van de stad goed op orde zijn, zeker ook in Zaanstad Noord.

Museumaanbod

Mede dankzij de aankoop van een schilderij van Monet is het aantal bezoekers aan het Zaanse museum de afgelopen jaren gestegen. De afgelopen jaren zijn de schilderijen die Claude Monet in Zaandam heeft gemaakt goed onder de aandacht gebracht. In 2021 is het 150 jaar geleden dat Claude Monet hier verbleef. Er zijn ideeën om dan een Monetjaar te organiseren. GroenLinks denkt dat het goed is om Monet en zijn 25 Zaanse schilderijen dan extra in 'the picture' te zetten en gelooft dat een Monetjaar de Zaanstreek positief op de kaart kan zetten.

We staan positief tegenover de plannen om nabij het Czaar Peterhuisje, in het voormalige

PTT-gebouw, een museum te starten. Het centrum van Zaandam kan nog wel een extra publiekstrekker gebruiken.

Evenementenbeleid

GroenLinks wil dat er een nieuwe subsidieregeling komt voor het evenementenbeleid waarbij veel aandacht is voor het langeretermijnbeleid. Organisaties moeten de mogelijkheid krijgen om meerdere jaren te bouwen aan een evenement, waardoor het kan uitgroeien tot een groot en blijvend succes. Wij vinden het niet goed dat het huidige evenementenbeleid één op één is geschakeld met het marketingbeleid. Het primaire doel van evenementen is om inwoners (en bezoekers) van Zaanstad te vermaken, niet om de stad te 'vermarkten'. Daarnaast vinden wij dat een evenement niet per se op een toeristische hotspot hoeft plaats te vinden en bieden wij ook graag kleinere evenementen de kans om subsidie te ontvangen.

Culturele werkplekken

Het liefst hadden we gezien dat er op het Hembrugterrein de focus was gelegd op creatieve bedrijvigheid. Het Westergasfabriekterrein in Amsterdam is daar een prachtig voorbeeld van. De gemeenteraad heeft echter besloten dat er woningbouw mag komen op het Hembrugterrein. GroenLinks zal er voor blijven pleiten dat er daarnaast ruimte blijft voor creatieve bedrijvigheid. Het is voor 'creatievelingen' vaak lastig om betaalbare werkruimte te vinden in Zaanstad – terwijl soms heel geschikte panden maanden- of jarenlang leeg staan. GroenLinks vindt dat de gemeente kansen moet bieden aan de creatieve sector, inclusief passende én betaalbare werkruimten.

6. SPORTEN IN ZAA NSTAD

GroenLinks vindt breedtesport belangrijker dan topsport. Kunnen meedoen is belangrijker dan winnen.

Zwembaden

Het is goed dat zwembad De Crommenije vervangen wordt en dat er een buiten- en binnenbad wordt gebouwd. Inmiddels is ook zwembad De Slag aan vervanging toe. GroenLinks vindt dat daar binnen enkele jaren voldoende financiële middelen voor moeten worden uitgetrokken. Het zou mooi zijn als ook hier een buitenbad onderdeel kan zijn van het totale complex.

Sportfaciliteiten

De afgelopen jaren is er behoorlijk geïnvesteerd in sportfaciliteiten. Er is een nieuwe sporthal gekomen in Zaandam Zuid en in Westerkoog is een topsporthal neergezet. Het is belangrijk dat deze hallen door zoveel mogelijk sporters te gebruiken zijn. Voor (basis)scholen is het niet altijd even wenselijk om in dergelijke grote hallen gymles te volgen. Het is bovendien belangrijk dat jonge kinderen niet al te ver hoeven te reizen naar hun gymlocatie. In de nieuwe raadsperiode moeten hier betere richtlijnen voor komen en zo nodig moeten er kleinere sportfaciliteiten komen voor het gymnastiekonderwijs.

Fusies

We denken dat sport in Zaanstad efficiënter georganiseerd kan worden. Er zijn op dit moment meer dan vijftien voetbalverenigingen in Zaanstad. Enkele verenigingen worden nog elk jaar groter, terwijl andere verenigingen hun ledenaantal al jarenlang zien teruglopen. Er wordt al lange tijd gesproken over mogelijke fusies, maar helaas komt daar vooralsnog weinig van terecht. Vanuit de clubhistorie is het logisch dat sommige clubs het liefst 'zelfstandig' blijven, maar het is steeds moeilijker betaalbaar. De gemeente moet bepaalde sportfusies actiever stimuleren. Dat is op termijn ook beter voor de clubs: ze zullen groter worden en daardoor betere faciliteiten kunnen bieden. Ook voor de gemeente is het positief: het kan ruimte opleveren die op een andere manier ontwikkeld kan worden.

Omnivereniging

Het idee van een Omnivereniging staat GroenLinks aan. Wanneer meerdere takken van sport samenwerken en van dezelfde voorzieningen (terrein, parkeerplaatsen, kantine, kleedkamers, trainingsmiddelen) en soms zelfs dezelfde vrijwilligers gebruikmaken, is dat financieel aantrekkelijk. Een bijkomende voordeel is dat mensen in contact komen met verschillende soorten sport. Zeker voor kinderen is het interessant om op die manier uit te vinden wat zij werkelijk leuk vinden om te gaan doen.

Meedoen in Zaanstad

De regeling 'Meedoen in Zaanstad' moet worden voortgezet en wellicht zelfs worden uitgebreid. Dankzij deze regeling krijgen kinderen uit gezinnen met lage inkomens, de mogelijkheid een lidmaatschap van een sportvereniging (of culturele instelling) aan te gaan. Mede dankzij een motie van GroenLinks kunnen kinderen dankzij deze regeling nu ook hun zwemdiploma halen: uiterst belangrijk in onze waterrijke streek!

GroenLinks vindt dat er onderzocht moet worden of er onder ouderen behoefte is aan een vergelijkbare regeling. Kunnen meedoen is immers belangrijk voor iedereen!

Sportaanbod voor iedereen

Sporten is goed voor de gezondheid en moet daarom voor iedereen toegankelijk zijn. Ook voor mensen met een lichamelijke of geestelijke beperking. Het is belangrijk om het totale aanbod in de regio helder in beeld te brengen. En in samenwerking met sportorganisaties te

werken aan een zo breed mogelijk aanbod. Inwoners en verenigingen kunnen daarbij hulp krijgen van ondersteunende instanties, veelal gesubsidieerd door de gemeente.

Recreatiemogelijkheden

Er zijn veel mogelijkheden om georganiseerd te sporten in Zaanstad. Het is daarnaast belangrijk dat ook individuele sporters hun sport kunnen beoefenen. Het aantal hardlopers, toerfietsers, skeelerrijders en andere buitensportbeoefenaars groeit gestaag. Voor hen is het belangrijk dat parken, wegen en fiets- en wandelpaden goed onderhouden zijn, leuk en vooral ook veilig om te gebruiken. Openbare recreatieplekken voor jongeren (zoals bijvoorbeeld Skatepark A8 in Koog aan de Zaan) juichen wij eveneens van harte toe. Evenals voorzieningen voor ouderen, zoals bijvoorbeeld jeu-de-boulebanen of fitnessapparaten in parken.

7. ZORG IN ZAA NSTAD

In 2015 zijn de 'drie decentralisaties' doorgevoerd. Sindsdien zijn gemeenten verantwoordelijk voor zaken als jeugdzorg, WMO-voorzieningen en de participatiewet (diverse regelingen over werk en inkomen). In Zaanstad zijn sociale wijkteams opgestart die (per wijk) verantwoordelijk zijn voor vragen op het gebied van zorg, welzijn, wonen, werk en inkomen. In de loop der jaren zijn er steeds meer taken op het bordje van de sociale wijkteams terechtgekomen. Het gevolg is dat wachtlijsten groeien en de arbeidsdruk van de SWT'ers steeds verder toeneemt. Vooral mensen in de GGZ moeten vaak onverantwoord lang wachten. Het gevaar bestaat dat de SWT's aan hun eigen succes ten onder gaan. GroenLinks vindt het belangrijk dat de gemeente de vinger aan de pols houdt en waar nodig extra (financiële) middelen uittrekt om de wijkteams te ondersteunen. Ook kan het takenpakket van de SWT's niet steeds maar weer verder worden uitgebreid.

In Zaanstad worden sociale wijkteams samengesteld op basis van een aanbesteding. Elk team heeft een 'hoofdaannemer'. Deze hoofdaannemer betreft medewerkers van andere organisaties bij de werkzaamheden. Om de vier jaar vindt er verplicht een nieuwe aanbesteding plaats. Hierdoor verandert een sociaal wijkteam weer volledig van samenstelling.

GroenLinks is geen voorstander van deze aanbestedingen en zou graag onderzoeken of de teams op een andere manier samengesteld kunnen worden. Misschien wel als een soort van 'zelfstandige entiteit'? Dat is beter voor de continuïteit van de zorg. De medewerkers krijgen dan meer tijd om bekend te raken met de wijk en hulpvragen beter beantwoorden. Een aanbesteding is een instrument dat vooral geschikt is om op *financiën* te sturen. Wij denken dat het veel belangrijker is om op *kwaliteit* te sturen.

Zorg op maat

Zaanstad heeft de afgelopen jaren op een paar thema's een voortrekkersrol gespeeld, zoals bij de zorg op maat. Hierbij wordt gekeken naar de individuele casus. Wat hebben mensen die hulp vragen nou écht nodig? De regels worden daarbij ondergeschikt gemaakt aan de behoeften van de hulpvragers. GroenLinks ondersteunt dit idee volledig. Wij geloven dat je op deze manier betere en meer passende zorg kunt verlenen. En dat komt uiteindelijk iedereen ten goede: de hulpvragers én de gehele samenleving.

Thuiszorg

GroenLinks wil niet dat de thuiszorg verschaalt. Door aanbestedingen en keuze voor de laagste inschrijver dreigt een steeds verdere inhoudelijke verschraling van het werk. Het is belangrijk om te beseffen: thuiszorg is iets anders dan schoonmaakwerk! De signaalfunctie die thuiszorgmedewerkers hebben is essentieel en moet behouden blijven.

Mantelzorg

Mantelzorgers spelen een zeer waardevolle rol in onze samenleving. Uit noodzaak en vaak uit liefde zorgen zij voor hun naasten. Overbelasting van mantelzorgers is een veelvoorkomend probleem en moet tijdig gesignaleerd worden. Voor huisartsen en medewerkers van sociale wijkteams is hier een belangrijke taak weggelegd. Het is belangrijk dat mantelzorgers aanwezig zijn bij keukentafelgesprekken met cliënten van sociale wijkteams.

Na een gesprek is het goed als er vervolgens ook aandacht is voor de mantelzorger zelf. De

druk die mantelzorgers zelf ervaren moet worden geïnventariseerd. Het is uiterst belangrijk dat mantelzorgers ergens terecht kunnen met hun ervaringen en/of zorgen. In het bijzonder moet er volop aandacht zijn voor kinderen die mantelzorgtaken uitvoeren.

Armoedebeleid

Het is moeilijk om van een (bijstands)uitkering rond te komen. Elke onverwachte uitgave kan je in de schulden doen belanden. Uit onderzoek blijkt dat mensen die primair bezig zijn met de vraag hoe ze financieel het eind van de maand kunnen halen, op andere vlakken geen goede beslissingen nemen. Wij pleiten er voor dat de langdurigheidstoeslag niet eens in de vijf jaar maar eens in de drie jaar wordt verstrekt. Zaanstad kent ook andere tegemoetkomingen die lang niet bij iedereen bekend zijn. Wij vinden dat deze regelingen beter onder de aandacht moeten worden gebracht bij hen die er baat bij hebben.

Wij zijn enthousiast over 'Meedoen in Zaanstad', het fonds dat er voor zorgt dat kinderen kunnen sporten of muziek maken. Maar ook dit fonds zou nog beter onder de aandacht gebracht mogen worden.

Wij vinden het onacceptabel dat er gekort wordt op uitkeringen. Dat maakt problemen alleen maar groter en lost niets op.

Hulp aan verwarde personen

Door het beleid van de rijksoverheid worden mensen met psychische stoornissen minder gauw opgenomen in instellingen, maar midden in de maatschappij geplaatst. Er zijn meer woningen nodig die een vorm van begeleiding bieden. Structurele en duurzame begeleiding kan latere zorgkosten besparen.

Het huidige beleid vraagt om meer begrip van omwonenden. Het komt nu vaker voor dat verwarde mensen op straat zwerven. Wij pleiten voor de aanschaf – eventueel samen met buurtgemeenten – van een psycholance. Dit is een soort ambulance waarop psychische begeleiders mee rijden, die sneller en beter kunnen beoordelen wat er aan de hand is en daardoor voor minder trauma's zorgen bij verwarde personen. Het is tevens goed om BuurtzorgT (buurtzorg die gericht is op mensen met psychische problemen) daarbij te betrekken.

Opvang daklozen

Zaanstad heeft opvangplaatsen voor daklozen. GroenLinks pleit voor extra opvangplaatsen omdat het aantal niet altijd toereikend is. Bovendien stijgt het aantal daklozen door toenemende armoede. Het komt voor dat daklozen 's winters terug naar Amsterdam gestuurd worden. Dat vinden wij zeer onwenselijk gezien de toch al problematische situatie van deze mensen.

Eenzaamheidsbeleid

Eenzaamheid is een belangrijke doodsoorzaak onder oudere mensen. Niet alle eenzame mensen zijn te helpen en/of te bereiken. Er zijn mensen die vanaf hun jeugd al eenzaam zijn. Daarentegen is er een grote groep die door omstandigheden, zoals het verlies van hun partner, ziekte of verhuizing eenzaam is geworden. Het is belangrijk om deze in leeftijd gevarieerde groep te bereiken. Buurthuizen en sociale wijkteams kunnen daar een belangrijke rol in spelen door laagdrempelige activiteiten te organiseren. Huisartsen en ook buurtsupers hebben een signaleerfunctie. Het strekt tot aanbeveling om vanaf je vijftigste te investeren in je sociale contacten. Dat kan eenzaamheid voorkomen. GroenLinks pleit voor meer voorlichting hierover.

Chronisch zieken

Mensen met een beperking of een chronisch of psychosociaal probleem ontvangen de zorg en ondersteuning die het voor hen mogelijk maakt om met de samenleving mee te kunnen

blijven doen en om thuis te kunnen blijven wonen. De toegang tot Sociale Wijkteams moet laagdrempelig zijn en de communicatie helder en duidelijk. Te allen tijde moet voorkomen worden dat mensen van het kastje naar de muur worden gestuurd bij vragen om hulp(middelen). Het is belangrijk om ontmoetingsplekken voor deze doelgroepen te stimuleren, eenzaamheid tegen te gaan en het gevoel van meedoen in de samenleving te stimuleren.

AOV-vervoer

Het Aanvullend Openbaar Vervoer (AOV) moet goed geregeld zijn voor inwoners die daarvan afhankelijk zijn. In het verleden zijn er verschillende incidenten geweest. Klanten moesten soms uren op vervoer wachten of werden midden in de nacht voor een dichte deur afgeleverd. Onacceptabel. Temeer het vaak om kwetsbare mensen gaat. De gemeente moet strenger toezien op dit vervoer. En bij klachten moeten er direct maatregelen genomen worden.

Schulddienstverlening

Het is eenvoudiger om schulden te maken dan om ze af te lossen... Om deze reden is het belangrijk om in te zetten op preventie. De gemeente moet voorlichting (laten) geven over het omgaan met geld (en schulden). Zeker als dit vroegtijdig gebeurt, kan dit veel ellende voorkomen.

Helaas raken steeds meer jongeren in financiële problemen. Kostbare verleidingen (de nieuwste smartphones, de hipste kleren, de vetste drankjes) en een consumptiemaatschappij waarin je vaak pas achteraf hoeft af te rekenen, zijn factoren die daar sterk aan bijdragen. Om deze reden is het essentieel om met name jongeren voorlichting te geven over budgettaire kwesties. Daarnaast is het belangrijk schuldproblemen zo tijdig mogelijk in kaart te brengen. Dan is er een grotere kans dat de problemen nog opgelost kunnen worden.

Gezondheid

Dit zou een van de belangrijkste thema's moeten zijn: een gezonde levensstijl draagt immers bij aan het persoonlijke welbevinden. En andersom is het ook waar: een ongezonde levensstijl zorgt vaak voor klachten van fysieke en psychische aard. GroenLinks wil buurtmoestuinen bevorderen en scholen en sportverenigingen stimuleren een bijdrage te leveren aan een gezondere levensstijl, bijvoorbeeld door het aanbieden van gezonde voeding op scholen en het stimuleren van beweging. GroenLinks vindt dat 'gezondheid' een zelfstandig programma in de gemeentelijke begroting moet zijn. Preventie moet daarbij het uitgangspunt zijn.

De huidige speerpunten (het bestrijden van obesitas en een preventief alcoholbeleid dat is gericht op jongeren) zien wij graag terug in de lokale gezondheidsnota. Daarnaast vinden wij dat er preventieve informatie moet plaatsvinden over drugsgebruik. Een grotere aandacht moet er zijn voor een groene omgeving als positieve factor voor gezondheid. Ook moet er aandacht worden geschonken aan luchtverontreiniging en het stimuleren van gezonde lucht.

Watertappunten

Steeds meer scholen en kinderopvangorganisaties stimuleren kinderen water te drinken in plaats van allerlei suikerhoudende drankjes. En ook in het algemene straatbeeld zie je steeds vaker mensen met hervulbare waterflesjes lopen. Naar aanleiding van een GroenLinks-motie is er een watertappunt aangelegd bij het gemeentehuis. Wij vinden het wenselijk dat er veel meer watertappunten komen in de stad. Bijvoorbeeld in parken, winkelstraten en bij sportcomplexen.

8. ONDERWIJS IN ZAA NSTAD

Goed onderwijs biedt mensen kansen. In Zaanstad is het gemiddelde opleidingsniveau van oudsher lager dan elders in Nederland. Dat heeft niet alleen te maken met de bevolkingssamenstelling, maar ook met het onderwijsaanbod.

Hoger onderwijs

In Zaanstad bestaat sinds kort een 'volksuniversiteit'. Dit instituut richt zich uitsluitend op het aanbieden van creatieve cursussen. Een 'echte' brede universiteit of hogeschool bestaat er niet in Zaanstad. Gelukkig bevinden er zich twee Amsterdamse universiteiten en diverse hogescholen op treinafstand. GroenLinks denkt niet dat een universiteit kans van slagen heeft in de Zaanstreek. Een hogeschool is enkele jaren geleden helaas ook niet goed van de grond gekomen. Misschien bestaat die kans in de toekomst wel. Zaanstad bruist van de groeiambities die de komst van een Hogeschool kunnen rechtvaardigen.

Middelbaar onderwijs

Het aanbod van middelbaar onderwijs kan beter. Tot voor kort was er een duidelijke scheiding tussen vmbo-scholen en scholen die zich richten op havo- en vwo-onderwijs. Sinds 2016 bestaan er ook havo-kansklassen. Deze klassen moeten de overgang van vmbo naar havo vereenvoudigen. GroenLinks vindt dat de kloof tussen vmbo en havo/vwo op meer manieren verkleind moet worden. Bijvoorbeeld door het instellen van een bredere brugklas of door 'bredere' scholen. Dat zou het eenvoudiger maken om door (of terug) te stromen van het ene opleidingsniveau naar het andere.

De huisvesting van middelbare scholen is in Zaanstad over het algemeen goed op orde. Ook de sportfaciliteiten zijn toereikend.

Veiligheid op en rond scholen

Fietsroutes van en naar school moeten veilig zijn. Er moet meer aandacht zijn voor verkeerseducatie. En kinderen (of eigenlijk: hun ouders) moeten gestimuleerd worden om lopend of per fiets naar school te komen.

Wij maken ons zorgen over de invloed van criminelen op middelbare scholen. Er vindt regelmatige illegale (drugs)handel plaats en dat zorgt voor een toename aan geweldsdelicten.

Deze 'digitale tijd' levert daarnaast problemen op als sexting en digitaal pesten.

GroenLinks wil dat op alle scholen voorlichting wordt gegeven over seksuele diversiteit, seksuele vorming, weerbaarheid/tegengaan seksueel grensoverschrijdend gedrag, pesten en discriminatie.

Naast preventieve voorlichting is het van groot belang dat elke school een goed bereikbaar meldpunt heeft, waar scholieren (indien gewenst anoniem) melding kunnen maken van grensoverschrijdend gedrag van welke aard dan ook. Uiteraard is het wenselijk dat scholieren terecht kunnen bij meerdere vertrouwenspersonen op school.

Primair onderwijs

Basisonderwijs is er voor iedereen, in alle varianten. In elke wijk van Zaanstad bestaat de mogelijkheid om passend primair onderwijs te volgen. De huisvesting van basisscholen kan beter. Veel gebouwen zijn aan vervanging toe. De afgelopen jaren bleek het bepaald niet eenvoudig om nieuwe huisvesting te realiseren. De moeizame voortgang van de bouw van de Toermalijn (Wormerveer), De Werf (Zaandijk) en Et Buut (Zaandam) zijn daar pijnlijke voorbeelden van. Het is belangrijk om buurtbewoners te betrekken bij de bouw van een nieuwe school. Maak duidelijk welke keuzes er door de gemeente gemaakt worden. En benadruk het belang dat kinderen hebben bij goede en frisse schoolgebouwen op een goede locatie. Dat vergroot de kans op draagvlak in de wijk.

Passend onderwijs

GroenLinks vindt dat er passend onderwijs beschikbaar moet zijn voor iedereen. Wij vinden het goed dat er steeds meer Kindcentra komen. Een Kindcentrum is meer dan een brede school. Er is hier ook plaats voor kinderopvang, en er wordt samengewerkt met welzijns- en zorginstellingen en culturele en sportverenigingen. Die samenwerking vindt plaats binnen en buiten reguliere schooltijden. Een Kindcentrum is een plek waar kinderen de hele dag terecht kunnen. De gemeente helpt scholen om de omslag te maken naar deze nieuwe vorm. Bijvoorbeeld door een financiële bijdrage voor eventuele extra benodigde vierkante meters of door de samenwerking met andere instellingen te stimuleren.

Laaggeletterdheid

Er is extra aandacht nodig om de laaggeletterdheid terug te dringen. In Zaanstad wonen relatief veel laaggeletterden (circa 16% van de bevolking). Het belang van taal en het voorkomen van taalachterstand moet in het gemeentelijk beleid verankerd worden. Door middel van verleiding (in plaats van dwang) moeten mensen gestimuleerd worden om taallessen te volgen. De Bieb organiseert veel activiteiten op dit gebied. GroenLinks vindt dat de gemeente de Bieb moet stimuleren en faciliteren om hiermee door te gaan. Tegelijkertijd zou er bij de gemeente meer bewustheid moeten komen dat veel formulieren lastig zijn in te vullen, met name voor laaggeletterden. Omslachtig, onduidelijk taalgebruik, leidt ertoe dat formulieren niet of onvolledig worden ingevuld. Het gebruik van iconen, bijvoorbeeld ook op de website van Zaanstad, zou verhelderend kunnen werken.

Klimaatneutraliteit

GroenLinks vindt het belangrijk dat nieuwe scholen up-to-date en ideaal zijn om onderwijs te geven en te volgen. Daarnaast vinden wij het belangrijk dat alle scholen op termijn klimaatneutraal zijn. Schoolgebouwen gaan tientallen jaren mee. Een investering op het gebied van duurzaamheid is daarom een verstandige investering die gemakkelijk wordt terugverdiend. Een schoolgebouw heeft bovendien een voorbeeldfunctie. Een klimaatneutrale school draagt eraan bij dat kinderen bewuster worden van energiegebruik. En het zorgt ervoor dat de vaste lasten omlaag kunnen worden gebracht.

Schooltuinen

Er zijn meerdere schooltuinen in Zaanstad. GroenLinks vindt dat een belangrijke voorziening waar elk schoolkind mee in aanraking moet kunnen komen. Het is zeer leerzaam dat leerlingen kennismaken met het zelf planten en oogsten van groenten. Onderwijsorganisaties kunnen hiervoor samenwerken met natuurorganisaties, volkstuincomplexen en eventueel andere partijen. GroenLinks vindt dat de gemeente er financiële ondersteuning aan moet verlenen.

Voorzieningen voor jongeren

Jongeren moeten zorgeloos kunnen opgroeien in hun eigen omgeving. Hiervoor moeten voldoende voorzieningen en activiteiten in de buurt aanwezig zijn. GroenLinks steunt initiatieven die jongeren helpen om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen, bijvoorbeeld op muzikaal of sportief gebied. Een mooi Zaans voorbeeld hiervan is de organisatie ZS Alliance.

GroenLinks wil dat elke jongere op school zit of een leerwerktraject volgt. Bij problemen wordt samen met de jongere bekeken wat de oorzaak is. Helaas wordt er soms ook jongerenoverlast ervaren. GroenLinks vindt het belangrijk om eerst met de groep jongeren te praten voordat er boetes en/of beperkingen worden opgelegd. Soms kan een plek om te chillen al heel veel overlast oplossen.

9. VERANDERENDE SAMENLEVING

We leven niet meer in de jaren vijftig. Mensen zijn mondiger geworden. We nemen niet meer voetstoots aan wat de dominee, de pastoor, de dokter of het schoolhoofd beweert. We weten zelf wat er leeft in de wereld en willen daarom meedoen, meedenken, meebeslissen. Zaanstad heeft de laatste jaren geëxperimenteerd met 'burgerparticipatie'. In het project MaakZaanstad zijn (vaak matig geslaagde) pogingen gedaan om de inwoners van Zaanstad een stem te geven. GroenLinks was erg kritisch over de experimenten. Het bereik was zeer beperkt en inwoners kregen nauwelijks een echte kans om hun mening te geven. Laat staan dat er iets met die mening werd gedaan. Burgerparticipatie vraagt van politici een open houding en het talent om 'los te laten'.

Echte burgerparticipatie

Op initiatief van GroenLinks is in 2016 de projectgroep 'Echte Burgerparticipatie' in het leven geroepen. De werkgroep heeft gestudeerd op 'nieuwe vormen' van democratie en burgerparticipatie. Een drietal participatie-experimenten is voorgesteld aan de gemeenteraad. Op dit moment loopt het project "De wijk is van iedereen". Via loting worden willekeurige inwoners uitgenodigd om mee te denken over hun wijk. Er is budget vrijgemaakt om daadwerkelijke wijkverbeteringen door te voeren. Het experiment vindt plaats in Assendelft Noord. Daarnaast wordt er geëxperimenteerd met een "Motiemarkt". Dit wordt een bijeenkomst waar raadsleden ideeën kunnen 'adopter' van enthousiaste bewoners. Uiteindelijk kunnen deze ideeën worden omgezet in concrete raadsvoorstellen. Het derde experiment is het "Lagerhuisdebat", waarbij het de bedoeling is inwoners een paar keer per jaar te betrekken bij politieke stellingen, op verschillende locaties in Zaanstad. GroenLinks vindt het belangrijk om te blijven onderzoeken hoe inwoners zo goed mogelijk betrokken kunnen worden bij de lokale politiek.

Fronik-boerderij

Delen van deze oude Westzaanse boerderij staan al enkele jaren op instorten. Enkele actieve bewoners vormden echter een stevig fundament. Zij hebben enthousiast en vasthoudend gelobbyd bij de gemeenteraad om de boerderij te behouden. Plannen werden geschreven en afgekeurd. Plannen werden herschreven en nogmaals afgekeurd. Maar de Fronik-groep is doorgegaan om de boerderij te behouden. En dat

is gelukt! De boerderij krijgt een monumentale status, wordt gerenoveerd door Stadsherstel en er worden zorgwoningen in gevestigd. De Fronik-boerderij krijgt hierdoor een nog belangrijker (sociale) functie in de Westzanerdijkbuurt. GroenLinks is hier heel blij mee.

Opvang vluchtelingen

In 2015 werden er op een drietal plaatsen in Zaanstad vluchtelingen opgevangen. Een van de noodlocaties was het Burgemeester In 't Veldpark. Daartegenover ontstond een prachtig voorbeeld van een burgerinitiatief. De Noorderkerk werd maandenlang gevuld door

vrijwilligers die Nederlandse les gaven aan vluchtelingen of andere activiteiten verrichten. Er werd muziek gemaakt met én voor Syrische vluchtelingen. En ook werden vluchtelingen ondersteund bij hun eerste stapjes richting integratie. De opvang in de Noorderkerk was een lichtend voorbeeld in Nederland – en mede tot stand gekomen dankzij enthousiaste vrijwilligers.

Diversiteit

De samenleving wordt steeds diverser. Het traditionele gezin van een man, een vrouw en twee kinderen is allang niet meer de standaard. Er zijn diverse eenoudergezinnen, samengestelde gezinnen en gezinnen met twee moeders of twee vaders.

GroenLinks vindt het belangrijk dat iedereen kan meedoen in Zaanstad én dat iedereen zich hier thuis voelt. Het maakt niet uit hoe je eruitziet of wat je seksuele geaardheid is. Mede daarom zetten wij ons voortdurend in voor een zo goed mogelijk LHBT-beleid. We hebben moties ingediend waardoor er ook daadwerkelijk geld is gereserveerd voor dit beleid. Zaandam Roze, het regenboogzebrapad en het Roze Café zijn mooie resultaten hiervan. GroenLinks wil dat er binnen het LHBT-beleid bijzonder aandacht is voor goede voorlichting over seksuele en genderdiversiteit, voor de emancipatie van LHBT'ers binnen culturele en religieuze groepen, en voor openheid en aandacht voor LHBT'ers binnen zorginstellingen.

GroenLinks vindt dat alle middelen mogen worden aangewend om discriminatie tegen te gaan, met name ook op de arbeidsmarkt.

Het regenboogzebrapad heeft een belangrijk symbolische functie. Op het bordje bij het zebraapad staat: "In Zaanstad mag iedereen zichzelf zijn" en: "de regenboog symboliseert dat Zaanstad staat voor diversiteit en acceptatie van seksuele minderheden." GroenLinks vindt het symbolische belang ervan belangrijk. Het symbool roept op tot verdraagzaamheid – acceptatie van anderen! Uiterst belangrijk in een tijd dat je regelmatig wordt opgeschrokken door berichten over homofobie en transfoobie geweld.

Hergebruik, circulaire economie

Mensen worden en leven steeds bewuster. De term 'circulaire economie' wordt steeds vaker gebruikt en door steeds meer mensen begrepen. Afval bestaat niet meer, bijna alles kun je hergebruiken.

GroenLinks juicht het 'omgekeerde inzamelsysteem' toe. Het afval dat je scheidt wordt bij jouw thuis opgehaald; restafval moet je zelf wegbrengen. Wij denken dat invoering van dit beleid ertoe zal leiden dat er uiteindelijk minder restafval wordt geproduceerd. Het is belangrijk dat er bewonerscoaches blijven die het beleid ondersteunen en uitleggen aan inwoners. Ook is het belangrijk dat het beleid geëvalueerd wordt. Er moet bijvoorbeeld goed gekeken worden naar de afstand die inwoners moeten afleggen met hun restafval. Zeker voor ouderen is het wenselijk dat zij dicht bij hun huis hun restafval weg kunnen brengen. GroenLinks is blij met de repair cafés die inmiddels in alle Zaanse wijken bestaan. Veel kapotte spullen zijn nog gemakkelijk te repareren en kunnen daarna nog vele jaren mee. We moeten kritischer worden over ons consumptie- én vooral ons weggooi gedrag.

Er ontstaan steeds meer initiatieven rondom verduurzaming. Verenigingen van eigenaren schaffen zonnepanelen aan, ondernemersorganisaties verduurzamen hun bedrijventerrein. GroenLinks vindt het essentieel dat de gemeente dergelijke initiatieven stimuleert en zo nodig ondersteunt. In het volgende hoofdstuk zoomen wij verder in op duurzaamheid.

Omgevingswet

De Omgevingswet wordt naar verwachting binnen twee jaar ingevoerd. Zaanstad loopt voorop bij de voorbereidingen daarop. De wet maakt gebiedsontwikkelingen eenvoudiger. Veel bureaucratische regels worden overboord gegooid en vergunningen hoeven niet langer bij verschillende loketten te worden aangevraagd. Dat klinkt op het eerste gehoor aantrekkelijk. GroenLinks-landelijk heeft niettemin tegen de invoering van deze wet gestemd. En ook lokaal hebben we ons er steeds kritisch over uitgelaten. Uit vrees dat het nieuwe beleid op gespannen voet zal staan met milieuwetten en overlast op het gebied van stank of geluid. Het maakt dat wij er scherp op moeten letten dat bewoners en andere belanghebbenden tijdig betrokken worden bij (gebieds)ontwikkelingen. En we zullen er bovendien scherp op letten dat de ontwikkelingen niet ten koste gaan van het (leef)milieu.

Terugdringen vuurwerk

GroenLinks pleit al jarenlang voor het terugdringen van vuurwerk. Elk jaar ontvangen wij brieven, mailtjes en telefoontjes van mensen die de laatste weken van het jaar nauwelijks over straat durven te gaan. Ook horen we regelmatig verhalen over doodsbange huisdieren. GroenLinks houdt van tradities en wij zouden een grootse (door de gemeente georganiseerde) vuurwerkshow (of nog beter: een milieuvriendelijke lichtshow) kunnen waarderen. Wij vinden echter dat consumenten zich beter niet met vuurwerk bezighouden. Het zorgt elk jaar voor ongelooflijk veel materiële schade en een enorme piek van luchtvervuiling. Ook belanden jaarlijks meerdere mensen in het Zaanse ziekenhuis (of in het Brandwondencentrum in Beverwijk). Het vuurwerk wordt elk jaar krachtiger en daarmee onveilig. Het is de taak van de gemeente om hier paal en perk aan te stellen. Bijvoorbeeld door meer vuurwerkvrije zones in te stellen, de vuurwerkverkoop en zeker ook de vuurwerkdemonstraties aan banden te leggen én door op scholen meer informatie te geven over de gevaren van (illegaal) knalvuurwerk. In 2016 hebben we samen met enkele andere organisaties een manifest aan de burgemeester aangeboden om het Zaanse vuurwerkbeleid aan te passen.

10. VERGROENING VAN ZAA NSTAD

“Wij maken Zaanstad groener,” zo luidde de leus van onze vorige verkiezingscampagne. De afgelopen jaren hebben we ons daar voortdurend sterk voor gemaakt.

Nota Groen

In de afgelopen periode heeft GroenLinks een eigen Nota Groen opgesteld. Daarin hebben wij een inventarisatie gemaakt van het huidige groen in parken en wijken in Zaanstad. Ook hebben we aanbevelingen en verbeterpunten in de nota opgenomen. Juist in een stad waar meer en meer binnenstedelijk gebouwd wordt, is de blijvende aanwezigheid van groen steeds belangrijker. Het is bewezen dat groen een positieve invloed heeft op zowel de fysieke als psychische gezondheid van mensen. GroenLinks blijft er daarom voor pleiten dat de hoeveelheid groen die vanwege (woning)bouw verdwijnt uit een wijk, in diezelfde wijk gecompenseerd wordt. Eventueel in de vorm van daktuinen en/of groene gevels. Een paar aanbevelingen uit onze Nota Groen zijn door de gemeenteraad overgenomen. Zo zullen omgewaaide bomen vervangen worden, komen er meer schooltuinen en natuurspeelplaatsen, en zal er ook meer aandacht worden geschonken aan de jaarlijkse boomplantdag.

Parken

Zaanstad heeft prachtige parken. GroenLinks vindt dat er minder festiviteiten plaats moeten vinden in deze parken. Sommige activiteiten verhogen dan misschien wel de sociale cohesie in de buurt, maar brengen ook ernstige schade toe aan (het groen van) de parken. Wij vinden dat dergelijke evenementen beter plaats kunnen vinden op de daarvoor aangewezen plekken, zoals De Burcht of de Rozengracht.

Bomenbeleid

Bomen zijn niet alleen maar mooi, maar ook uiterst belangrijk. Ze bevorderen de waterberging en biodiversiteit, en ze helpen hittestress tegen te gaan. GroenLinks vindt dat het aantal bomen in Zaanstad minimaal gelijk moet blijven en dat er behalve naar kwantiteit ook naar kwaliteit gekeken moet worden. Wanneer bomen gekapt moeten worden vanwege een ziekte, moet er gekozen worden voor een gevarieerde herplant. Het is belangrijk om te kijken naar de ruimte die bomen hebben om uit te groeien naar volwassenheid. Er moet niet gesnoeid worden vlakbij de stam om beschadiging te voorkomen. Helaas is het aantal monumentale bomen in onze gemeente gering. Wij zullen ons inspannen om het aantal dat er is te behouden. Mede dankzij GroenLinks is in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) opgenomen dat een boom niet gekapt mag worden als er een aanvraag voor bescherming loopt.

Ecologische hoofdstructuur

Het is belangrijk dat de ecologische infrastructuur niet doorbroken wordt, ook niet wanneer er meer binnenstedelijk gebouwd wordt. Dieren moeten gemakkelijk van het ene naar het andere gebied kunnen lopen, springen of vliegen. Onze ecologische infrastructuur moet aansluiten op de provinciale hoofdstructuur. Mede om dit te waarborgen, zijn wij scherp gekant tegen bouwen in het ‘groen’.

Verbrakking

Onze veenweidegebieden zijn uniek voor Nederland en zelfs voor Europa. Om die gebieden (zoals het Westzijderveld en het Guisveld) in stand te houden, is het essentieel dat het water brak blijft. Om die verbrakking te bevorderen moet er via de sluizen zo weinig mogelijk zoet water instromen. GroenLinks vindt het belangrijk dat hier goede afspraken over gemaakt worden met de waterschappen.

Biodiversiteit

Door klimaatverandering en ander menselijk ingrijpen verdwijnen er veel soorten planten en dieren. Helaas is dat ook het geval in Zaanstad. Denk bijvoorbeeld aan de mus die in de stad steeds minder voorkomt door het verdwijnen van heggen. De verscheidenheid aan flora en fauna is onder andere van groot belang voor onze eigen voedselvoorziening. Wanneer het aantal bijen vermindert, kunnen er minder planten bestoven worden. GroenLinks heeft een motie ingediend om de biodiversiteit te bevorderen. Deze motie is door de gemeenteraad aangenomen. Eens in de vijf jaar wordt de biodiversiteit in Zaanstad op ons verzoek bovendien in kaart gebracht.

Ecoloog

Op dit moment heeft Zaanstad één stadsecoloog. Dat vinden wij erg mager voor een zo uitgestrekte stad. Veel van de werktijd van de ecoloog gaat zitten in juridische aspecten die spelen bij nieuwe ontwikkelingsprojecten. Mag er gebouwd worden? Welke compenserende milieumaatregelen moeten getroffen worden bij bouwprojecten? Er komt erg veel terecht op het bordje van de ecoloog.

Wij vinden dat de ecoloog meer *opbouwend* te werk moet kunnen gaan en de mogelijkheid moet krijgen om meer voorlichting te geven over de natuur in de stad. Op welke manier kan de biodiversiteit bevorderd worden? Hoe moeten we omgaan met exoten? Hoe kan het onderhoud van het openbare groen het beste plaatsvinden? GroenLinks wil dat Zaanstad meer fte's aan ecologen werft. Zij kunnen een nuttige bijdrage leveren aan een nog mooiere natuurlijke omgeving.

Steenbreek

Zaanstad neemt deel aan de 'Operatie steenbreek'. Het doel hiervan is om Nederlanders enthousiast te maken om hun tuinen te vergroenen. De afgelopen decennia zijn steeds meer tuinen veranderd in stenen vlakten. Dat is een slechte trend. Groen is in de zomer goed voor verkoeling en in de herfst voor een goede waterhuishouding. Ook voor vogels en andere (huis)dieren is groen onmisbaar om te kunnen overleven in een stadse omgeving. In Zaanstad worden jaarlijks de mooiste (en groenste) tuinen beloond met een prijs. GroenLinks vindt dat er meer actie gewenst is om de verstening van tuinen tegen te gaan. We zijn geen voorstander van een tegeltaks, maar we vinden wel dat er naar andere manieren gezocht moet worden om vergroening te stimuleren. Adviezen geven over het onderhoud, bijvoorbeeld. Een boom of plant cadeau voor vergroeners en tegels gratis laten ophalen. Een campagne over de grote nadelen van de verstening. 'Stenen eruit, groen erin!' zo zou het credo moeten zijn.

Tiny Forest

In Zaanstad is in december 2015 vlakbij het Darwinpark de eerste tiny forest van Europa aangelegd. Deze 'kleine wildernis' is in samenwerking met een tweetal basisscholen aangelegd. Het dichtbegroeide bos bestaat uit veel verschillende soorten bomen. Deze bomenvariatie trekt verschillende soorten insecten en vogels aan. Verder draagt het bos bij aan de waterberging, de

biodiversiteit en de luchtkwaliteit van de omgeving. Een ander positief effect is dat veel mensen betrokken zijn bij het onderhoud. In Zaanstad steken meer dan honderd vrijwilligers hun handen uit de mouwen. De komende jaren wordt er gekeken naar de effecten van de kleine wildernis. Als de uitkomsten positief zijn, vindt GroenLinks dat er meer tiny forests moeten worden aangelegd in Zaanstad. Juist op plaatsen midden in de stad.

Grazende schapen

GroenLinks vindt het uitstekend dat een kudde schapen de groenstroken van het Westerwindpad onderhoudt. Jaarlijks worden de schapen naar de kinderboerderij Darwinpark geleid om geschoren te worden. Het is telkens een fantastische belevenis om de kudde blatend door het centrum van Zaandam te zien lopen. Er zijn plannen voor een tweede schaapskudde die de groenstroken in Poelenburg en Zaandam Zuid moet gaan begrazen. Wij juichen deze plannen toe. Het is goed voor het onderhoud van de groenstroken, de biodiversiteit en financieel aantrekkelijk voor de gemeente.

Klimaatadaptie

Door klimaatveranderingen wordt het steeds natter in Nederland. Elk jaar zijn er stortbuien die het riool niet aankan. Daardoor komen straten blank te staan en lopen kelders en tunnels onder. Goede waterberging wordt steeds belangrijker. Dankzij moties van GroenLinks kan er in Zaanstad subsidie worden aangevraagd voor groene daken en/of groene gevels. Dergelijke daken kunnen hittestress tegengaan en helpen bij waterberging. Ook verdere vergroening van de stad helpt bij waterberging. GroenLinks vindt dat de gemeente deze subsidiemogelijkheden veel beter onder de aandacht moet brengen van inwoners. En dat de gemeente het goede voorbeeld moet geven door regelmatig zelf te kiezen voor groene daken en gevels.

Sommige steden hebben waterpleinen aangelegd. Deze pleinen zorgen voor een goede waterberging in periodes van overvloedige regenval. Dergelijke maatregelen moeten ook in Zaanstad getroffen worden.

11. DIEREN IN ZAASTAD

Op het gebied van dierenwelzijn is GroenLinks erg actief geweest de afgelopen jaren. Meermaals hebben we gevraagd om een update van de Dierenwelzijnsnota. Tot op heden heeft het college daar helaas geen werk van gemaakt.

Tegengaan impulsaankopen

GroenLinks heeft vragen gesteld over de omstandigheden waaronder dieren in dierenwinkels leven. Wij vinden dat daar een strenge controle op moet zijn. Het is belangrijk om impulsaankopen tegen te gaan. Soms zijn bepaalde diersoorten plotseling heel populair, bijvoorbeeld doordat ze de hoofdrol spelen in een (teken)film. Veel kinderen willen vervolgens precies zo'n speelkameraadje. In de praktijk vallen dergelijke huisdieren nogal eens tegen. Het is belangrijk dat dieren de eerste dagen nog teruggebracht kunnen worden naar een dierenwinkel – al zou het nog beter zijn als er al in een eerder stadium gekeken wordt welke dieren geschikt zijn om als huisdier te houden.

Weidevogels

De weidevogels in Nederland hebben het moeilijk, onder andere vanwege de oprukkende bebouwing. We zijn blij met de werkzaamheden van de Vogelbeschermingswacht Zaanstreek. Zij ijveren voor de bescherming van gebieden als het Westzijderveld, het Oostzanerveld en het Guisveld waar weide-, riet- en moerasvogels graag leven. GroenLinks vindt dat de Vogelbescherming geconsulteerd moet worden bij nieuwbouwprojecten die mogelijk schadelijk zijn voor weidevogels.

Bij nieuwbouwprojecten zijn wij voor het plaatsen van zwaluwkasten.

Overlast dieren

GroenLinks is een uiterst diervriendelijke partij. Helaas ervaren mensen soms overlast van dieren. Ganzen die grasland kaalvreten, spreeuwen die de buurt onderschijten, vossen in het Twiske of een ongewenste bijen- of wespenkolonie. GroenLinks vindt dat eventuele overlast altijd zo diervriendelijk mogelijk moet worden aangepakt. Ganzen mogen niet vergast of afgeschoten worden. Wel kunnen er maatregelen worden getroffen waardoor zij zich minder thuis voelen op bepaalde plaatsen (bijvoorbeeld door andere beplanting) of waardoor hun eieren niet uitkomen. En soms moeten mensen leren wat verdraagzamer te zijn. Een zekere verdraagzaamheid is essentieel wanneer mens en dier samenleven, zeker in een stadse omgeving.

Circus met dieren

We hebben vragen gesteld over de komst van een circus met een olifant. Waarom is een dergelijk circus welkom in Zaanstad? GroenLinks vindt dat wilde dieren geen trucjes moeten worden aangeleerd ter vermaak van mensen. Het argument dat er geen alternatief is voor de circusdieren, is niet steekhoudend. Er zijn 'opvanglocaties' voor oude circusdieren. Op deze plekken kunnen ze een veel vrijer en fijner leven leiden.

Zaanstad moet geen vergunningen verstrekken aan circussen die wilde dieren gebruiken.

12. DE OPENBARE RUIMTE VAN ZAA NSTAD

Er is flink bezuinigd op de openbare ruimte. In bepaalde wijken zie je dat er kuilen in de weg zitten, stoepen scheef zijn of de waterafvoer abominabel slecht is. Ook op het openbaar groen is de laatste jaren bezuinigd. Veel groen is verdwenen. GroenLinks vindt dat hier meer op geïnvesteerd moet worden en achterstanden in het onderhoud ingelopen moeten worden. Daarnaast moet ook de toegankelijkheid van (overheids)gebouwen worden verbeterd.

Schone leefomgeving

Wanneer de kwaliteit van de openbare ruimte minder wordt, gaan mensen er ook minder zorgvuldig mee om. Je ziet op steeds meer plekken zwerfvuil. Wij denken dat een bezuiniging op het aantal prullenbakken en de bezuiniging op het onderhoud daar mede oorzaak van zijn. GroenLinks is tegen het laten adopteren van prullenbakken – volgens ons is zo iets toch echt een overheidstaak.

Zwerfvuil is niet alleen lelijk, het kan ook andere negatieve gevolgen hebben. Het vervuult het water, dieren worden er ziek van of sterven zelfs doordat hun maag helemaal vol raakt van plasticconsumptie. Organisaties als de Zaanse Schonen verrichten ongelooflijk goed werk door eens in de zoveel tijd buurten te verlossen van zwerfvuil. Ook zijn er een paar keer per jaar opschooninitiatieven in wijken. GroenLinks vindt dat de gemeente dergelijke initiatieven moet blijven stimuleren en ondersteunen met gewenste middelen (grijpers, vuilniszakken, handschoenen, enzovoort).

Groenadoptie

Een paar jaar geleden is Zaanstad begonnen met een bezuiniging op het onderhoud van groenvoorzieningen. Het gevolg was dat bepaalde groenstroken ‘omgevormd’ werden. Met omvormen wordt bedoeld dat bomen en struiken vervangen worden door onderhoudsvriendelijker gras. GroenLinks was geen voorstander van deze bezuinigingsmaatregel. Onder de naam groenadoptie wordt inwoners de kans geboden om stroken groen te adopteren om te onderhouden. GroenLinks vindt het prima als inwoners op deze manier een bijdrage kunnen leveren aan het groen in hun leefomgeving, maar vindt het belangrijk dat de gemeente daarbij (desgewenst) ondersteuning biedt.

Groencompensatie

Het komt regelmatig voor dat groen in wijken verdwijnt ten faveure van parkeerplaatsen of bouwprojecten. GroenLinks vindt dat het groen in de wijken behouden moet blijven. En wanneer het groen in een wijk onverhoopt toch verdwijnt, dan moet het gecompenseerd worden.

Toegankelijkheid

Zaanstad moet toegankelijk zijn voor iedereen. De uitvoering van het in 2016 geratificeerde VN-verdrag voor de rechten van mensen met een fysieke, verstandelijke, zintuiglijke of psychische handicap heeft een hoge prioriteit. Gemeentelijke gebouwen, trottoirs, winkels, horecagelegenheden en andere voorzieningen moeten fysiek toegankelijk zijn. Evenementen dienen getoetst te worden op toegankelijkheid. Een prikkelarme kermis is een voorbeeld van een aspect van toegankelijkheid voor mensen die gevoelig zijn voor harde geluiden. De gemeente moet ondernemers en maatschappelijke partners stimuleren om eveneens werk te maken van toegankelijkheid.

Betrekken adviesorganisaties

Het is belangrijk om adviesinstanties te betrekken bij de vormgeving van de openbare ruimte. Veilig Verkeer Nederland geeft deskundige adviezen over de veiligheid voor verkeersgebruikers. Ook de Fietsersbond Zaanstreek denkt graag en deskundig mee over fietsvoorzieningen en fietsroutes in de stad. De Rolstoelrijders is een andere actieve organisatie. Zij onderzoeken de openbare ruimte op rolstoeltoegankelijkheid en adviseren erover. De gemeente moet openstaan voor dergelijke deskundigen.

GroenLinks is voor bewustwordingscampagnes over zwerfvuil. Kinderen (en veel volwassenen) beseffen nauwelijks de negatieve gevolgen van rondslingerend plastic. Plastic wordt gegeten door vogels omdat het lekker ruikt. Maar als het eenmaal in de vogelmaag zit, kan het plastic niet worden verwerkt. Hierdoor raken vogelmaagjes vol met nutteloos materiaal. De vogel kan geen andere (voedingsrijke) stoffen meer binnenkrijgen en sterft; letterlijk volgevreten. Dergelijke kennis kan eraan bijdragen dat mensen bewuster omgaan met afval. Geen (water)ballonnen laten slingeren in het milieu, geen verpakkingsmaterialen en petflessen in park of bos achterlaten.

13. VERDUURZAMING VAN ZAA NSTAD

In voorgaande hoofdstukken is duurzaamheid al regelmatig aan de orde geweest. Voor GroenLinks is het vanzelfsprekend dat verduurzaming op alle beleidsterreinen wordt doorgevoerd. Het is belangrijk om duurzaam te bouwen, zo duurzaam mogelijk te reizen en zo duurzaam mogelijk te eten. Vanwege het grote belang dat wij eraan hechten, wijden we een speciaal hoofdstuk aan duurzaamheid.

Energieneutraliteit

GroenLinks vindt dat alle nieuwe gebouwen klimaatneutraal moeten zijn. Voor scholen en gebouwen van andere non-profitorganisaties kan de gemeente een fonds oprichten. Uit dit fonds kunnen organisaties tegen geringe kosten geld lenen om te investeren in klimaatneutraliteit. Ook oudere gebouwen kunnen op die manier verduurzaamd worden.

Gasloos

Bijna iedereen is zich ervan bewust dat we in de nabije toekomst van het gas af moeten. Nog steeds wordt echter circa 65% van de woningen gebouwd met een gasaansluiting. En wanneer je van je gasaansluiting af wil, moet je daar zelfs behoorlijk voor betalen (al snel 600 euro). Sinds kort bestaat de mogelijkheid om 'warmtegebieden' aan te wijzen. In deze gebieden wordt gewerkt aan een warmtenetwerk en is het toegestaan om woningen zonder gasaansluiting te bouwen. Daarnaast heeft de gemeente steeds meer mogelijkheden gasloze bouw te stimuleren. GroenLinks vindt dat Zaanstad een actieve voortrekkersrol moet spelen en niet moeten wachten op andere overheden.

Hergebruik

Het is heel goed dat er steeds meer grondstoffen hergebruikt worden. Het zijn allemaal stapjes naar een 'circulaire economie'. In dat kader juichen we het bestaan van repair cafés toe. Prima dat apparaten gerepareerd worden en langer gebruikt worden.

GroenLinks vindt het belangrijk dat er bij de sloop van gebouwen wordt bekeken of grondstoffen hergebruikt kunnen worden.

Datzelfde geldt voor gekapt hout. GroenLinks ziet het liefst dat er geen bomen worden gekapt, maar als dat wegens omstandigheden (bijvoorbeeld bomenziekte) toch noodzakelijk is, dan pleiten wij ervoor dat het hout een nieuwe bestemming krijgt. Dankzij onze motie 'Hergebruik Stadshout' kan het gebruikt worden om er bijvoorbeeld stadsmeubilair van te vervaardigen.

Bij nieuwbouwprojecten kan er bij de bouw rekening worden gehouden dat afvalwater te hergebruiken is.

Ja/ja-stickers

Misschien nog belangrijker dan hergebruiken, is het verminderen van de afvalstroom.

Huishoudens in Nederland ontvangen jaarlijks gemiddeld 35 kilo ongevraagd reclamepapier. Een groot deel van dit papier verdwijnt in de bak met restafval en wordt vervolgens verbrand.

De afgelopen periode heeft GroenLinks twee keer een motie ingediend om de stroom reclamefolders in te dammen. Wij zijn er voor dat de standaardsituatie ja/nee wordt:

huishoudens ontvangen dan nog wel de lokale kranten, maar niet meer de ongeadresseerde reclamefolders. Wanneer je hier wél interesse in hebt, dan kun je een ja/ja-sticker op je deur aanbrengen of de folders digitaal opvragen. GroenLinks denkt dat deze maatregel de afvalstroom enorm kan reduceren. Ook in de komende raadsperiode zullen we ons hier sterk voor blijven maken.

Delen

Wij denken dat er in de samenleving steeds meer 'gedeeld bezit' zal zijn. Dat is bijvoorbeeld

te zien aan de groeiende populariteit van de deelauto. Veel (met name jonge) mensen in de stadscentra willen geen eigen auto hebben. Zij zien de voordelen van het delen van bezit: het bespaart geld op gebruik en onderhoud. Het bespaart je de ergernis van het zoeken naar een parkeerplek, het geeft je de vrijheid om te kiezen voor een andere manier van reizen. De trend om zaken te delen, wordt nog verder gestimuleerd door technologische ontwikkelingen. Op internet kan én wordt vrijwel alles gedeeld. Ideeën, muziek, films en tv-series, boeken, games, informatie. Een van de gevolgen van deze trend is dat je diverse zaken niet meer 'materieel' in huis hoeft te halen. Je kunt het materiaal via diverse (betaalde) kanalen ook 'gedeeld' in je bezit krijgen. GroenLinks staat positief tegenover deze vormen van delen.

Zonnepanelen

Zonnepanelen leveren steeds meer op. Het is goed dat er grootschalige acties zijn die bewoners stimuleren om te investeren in zonne-energie. GroenLinks vindt dat (non-profit)organisaties gestimuleerd moeten worden om mee te doen. Veel gebouwen hebben grote daken die uiterst geschikt zijn voor zonnepanelen. Een lichtend voorbeeld is het gebouw van verzorgingstehuis Pennemes dat vol ligt met vele tientallen zonnepanelen. Het is eigenlijk verbijsterend dat er nog steeds nieuwbouwwoningen worden gebouwd zonder zonnepanelen. GroenLinks vindt dat de gemeente ontwikkelaars moet stimuleren – en zo nodig moet verplichten – om altijd zonnepanelen te gebruiken bij nieuwe projecten.

Windmolens

Zonnepanelen zijn populair, datzelfde kan helaas niet worden gezegd van windmolens. Terwijl windenergie een van de meest duurzame vormen van energie is! Eén windmolen kan al gauw voldoende energie opleveren voor drie- tot vierduizend huishoudens. GroenLinks vindt dat er windmolens geplaatst moeten worden in het Noordzeekanaalgebied. Ook vinden we dat onderzocht moet worden of kleinere modellen gebruikt kunnen worden bij nieuwbouw. Zaanstad kan een proeftuin zijn voor innovaties op het gebied van duurzaamheid. Bedrijventerrein HoogTij is uitstekend geschikt om innoverende duurzaamheidsbedrijven onderdak te bieden.

Voorbeeldfunctie gemeente

De gemeentelijke organisatie heeft een belangrijke voorbeeldfunctie. Er zijn al jarenlang plannen voor zonnepanelen op het dak van het gemeentehuis, maar op het moment dat we dit schrijven ligt er nog geen enkel exemplaar op het gemeentehuis.

Ook het wagenpark van de gemeente moet energiezuiniger worden gemaakt. Er zijn elektrisch scooters en elektrische auto's, maar de aantallen zijn beperkt. GroenLinks vindt dat op termijn alle vervoersmiddelen van de gemeente elektrisch moeten zijn. Elektrisch vervoer is zeer geschikt voor stedelijke mobiliteit. Dit kan bevorderd worden door bijvoorbeeld elektrische auto's gratis te laten parkeren. Ook het aantal laadpalen moet nog verder worden uitgebreid.

Gemeentelijke Energiecoöperatie

De gemeente wil onder de naam 075Groen een soort platform oprichten voor gebruikers en aanbieders van groene energie. GroenLinks vindt het goed dat de gemeente zich actief bezighoudt met het opwekken en aanbieden van groene energie. Dat mag de komende jaren uitgebreid worden en leiden tot een gemeentelijke energiecoöperatie.

14. ZAAANSE ZAKEN

Er zijn heel wat onderwerpen die niet in één specifieke categorie vallen, maar die wel belangrijk zijn voor Zaanstad. Hieronder volgen er enkele.

AZC

De gemeenteraad heeft in 2016 unaniem besloten dat er een Asielzoekerscentrum in Zaanstad mag komen. Een grote meerderheid van de gemeenteraad stemde uiteindelijk voor de locatie op de Stationsstraat in Zaandam. Vanwege de afnemende groep vluchtelingen heeft het COA besloten dat de locatie in Zaanstad niet meer nodig is. Dat vinden wij jammer en onverstandig. De locatie bood uitstekende mogelijkheden. Vluchtelingen zouden op deze centrale locatie snel en soepel kunnen integreren in de Nederlandse samenleving. Wij denken dat het COA een onverstandig besluit heeft genomen. De kans is groot dat de vluchtelingenstroom in de toekomst opnieuw zal toenemen. Wij blijven pleiten voor een gastvrij Zaanstad, en voor een goede opvang van vluchtelingen en statushouders.

Ondermijning, wietbeleid

Met ondermijning wordt bedoeld dat het officiële (lokale) gezag wordt aangetast door (georganiseerde) criminaliteit. Ook Zaanstad heeft daar mee te maken. Criminaliteit in Zaanstad is vaak (soft)drugs gerelateerd. Het gaat om wietplantages, illegale handel of aan drugs gerelateerde conflicten. GroenLinks denkt dat door softdrugs te legaliseren veel criminaliteit kan worden voorkomen.

Door legalisatie zal ook het aantal wietplantages afnemen. Dat is goed voor de veiligheid, want veel (woning)branden zijn het gevolg van deze illegale plantages.

GroenLinks is voor een uitbreiding van het aantal coffeeshops in Zaanstad.

Overigens is het zeer belangrijk dat er goede voorlichting wordt gegeven (op middelbare scholen) over het gebruik van drugs. En niet alleen over hasj en wiet, maar zeker ook over alcohol, xtc en harddrugs.

Poelenburg

In 2016 werd Poelenburg plotseling landelijk nieuws. Door de ‘treitervlogger’ had opeens iedereen een mening over deze Zaanse wijk. Al jarenlang broeit het in Poelenburg. Een aantal jaren geleden werd het Masterplan Poelenburg opgesteld. De bedoeling daarvan was om de huidige woningen te renoveren en diverse voorzieningen in de wijk te bouwen (zoals een multifunctioneel centrum, nieuwe winkelvoorzieningen, een buurthuis). Door de crisis zijn deze plannen helaas onuitgevoerd in een bureaulade verdwenen.

Sinds 2016 worden er, dankzij een motie van GroenLinks (“Poelenburg Positief”), nieuwe plannen gemaakt. Er wordt geld gestoken in het opknappen van de wijken Poelenburg en Peldersveld, de flats worden gerenoveerd en er zijn plannen voor nieuwe woningbouw. Ook wordt er geïnvesteerd in (extra) taalonderwijs voor de jongste bewoners en voorzieningen in de wijk. GroenLinks is blij dat Poelenburg weer hoog op de agenda staat. Er is nog veel te doen en het is belangrijk om de aandacht niet te laten verslappen. Daarom zullen wij de ontwikkelingen nauwgezet blijven volgen en meedenken over duurzame lange-termijnoplossingen.

Busbrug De Binding

De brug tussen Westerkoog en Westerwatering is gebouwd als fiets- en busbrug. In het begin van de eeuw is de brug ook opengesteld voor ander gemotoriseerd vervoer. Voor dit verkeer is de brug echter alleen geopend buiten de spitsuren om. Er zijn veel inwoners, met name in Westerwatering, die de brug het liefst 24/7 geopend zouden zien. Wij begrijpen de onvrede van bewoners van Westerwatering. De wijk die ieder jaar verder groeit, beschikt feitelijk slechts over één ontsluitingsweg. Dat is allesbehalve ideaal.

Toch is GroenLinks vooralsnog tegen een 24/7-openstelling van de busbrug. De wijk Westerkoog is niet berekend op een dergelijke toename van autoverkeer. De rondweg wordt veel gebruikt door (jonge) fietsers. Veilig Verkeer Nederland concludeerde enkele jaren geleden dat de weg voor fietsers onveilig is. Wij zijn het daar mee eens. Liefst zien wij 30km-zones en een fietsvriendelijker inrichting.

In het verleden is er gesproken over een weg binnendoor, over het terrein waar nu de Prinsenstichting is gevestigd. Wij vinden dat onderzocht moet worden of er alsnog een weg binnendoor (bij voorkeur verdiept aangelegd) kan worden aangelegd, en wat daar de kosten van zijn.

Ook andere ontsluitingen van Westerwatering zien wij graag onderzocht. Zoals bijvoorbeeld een verdiepte ontsluiting, onder het spoor door, naar de Vincent van Goghweg.

Buurthuizen

Er is enkele jaren geleden gekozen voor een verzelfstandiging van de buurthuizen. In sommige gevallen lijkt dat goed uit te pakken. Maar veel buurthuizen werken zich een slag in de rondte om de begroting rond te krijgen. In een aantal buurthuizen zijn Sociale Wijkteams gevestigd. Het is mooi als er een wisselwerking plaatsvindt tussen de wijkteams en de buurthuizen, maar het is natuurlijk wel de bedoeling dat buurthuizen méér zijn dan een goedkope kantoorlocatie voor wijkteams.

GroenLinks vindt dat er extra ondersteuning en meer structureel geld naar de buurthuizen moet. Na de verzelfstandiging bleek dat vrijwilligers vaak overvraagd worden en dat het volstrekt onverantwoord is om nog verder te bezuinigen op sociaal-cultureel werk. Uit onderzoek, dat in opdracht van de gemeente is uitgevoerd, blijkt dat er per buurthuis in ieder geval één betaalde kracht nodig is voor de dagelijkse activiteiten. Er moet financiële ruimte zijn voor het beheer, maar zeker ook voor het organiseren en uitvoeren van maatschappelijke activiteiten. In dat kader is het een overweging om budget voor maatschappelijke activiteiten in de wijken (deels) over te hevelen van de Sociale Wijkteams naar de zelfstandige buurtcentra.

Erfpacht

Het is goed dat er in het verleden huizen zijn verkocht die zijn gebouwd op grond waarop erfpacht rustte. Door deze constructie was het namelijk mogelijk de woningen voor een lagere prijs aan te kopen. Voor de erfpacht werd meestal een bedrag afgesproken voor vijftig jaar. Het is echter altijd mogelijk geweest om de erfpacht af te kopen. Sinds 2007 vraagt de gemeente daar marktconforme prijzen voor – voordien was de afkoopsom voor eigenaren vaak heel erg laag.

GroenLinks vindt dat er duidelijk gecommuniceerd moet worden over deze erfpachtregeling. Waarbij duidelijk gemaakt moet worden op basis van welke berekeningen de afkoopsom tot stand is gekomen.

GroenLinks denkt dat het erfpachtsysteem nog steeds bruikbaar is bij gebieden die moeilijk te ontwikkelen zijn. Denk bijvoorbeeld aan het bedrijventerrein HoogTij. Een erfpachtconstructie kan soms net het zetje geven dat nodig is om ontwikkelingen in gang te brengen.

Riolering

Inwoners van Zaanstad betalen hoge vaste lasten in vergelijking met inwoners van andere steden. Dat heeft onder meer te maken met de hoge kosten die voor riolering gemaakt worden, en dat heeft weer te maken met de uitgestrektheid van de gemeente en de slappe bodem waarop we wonen. In het onderhoud van riolering is een achterstand. Er zijn nog steeds (dijk)woningen die niet zijn aangesloten. GroenLinks vindt dat er een inhaalslag gemaakt moet worden. Er moet een duidelijk overzicht komen wat nog voor de riolering

gebruikt moet worden en wat nodig is voor de aanpak van de klimaatadaptatie - bijvoorbeeld voor het aanleggen van waterpleinen.

Hembrugterrein

Dit prachtige monumentale terrein wordt de laatste jaren ‘teruggegeven aan de stad’. Het is uitstekend dat de monumenten worden opgeknapt en dat het gebied beter toegankelijk wordt gemaakt voor inwoners. GroenLinks vindt het zeer belangrijk dat het ‘oerbos’ behouden blijft. Ook zien wij graag dat de monumentale sfeer behouden blijft. Liefst hadden we gezien dat het Hembrugterrein getransformeerd zou worden tot een soort Westergasfabriekterrein. Een plek waar veel aandacht is voor culturele bedrijvigheid, evenementen en kleinschalige (maak)industrie.

De gemeenteraad heeft echter besloten dat er nieuwbouw mag komen op het Hembrugterrein. Wij zullen scherp in de gaten houden dat het gebied niet verandert in een veredelde Vinexwijk. De unieke monumentale sfeer én de unieke natuurwaarden (waaronder het oerbos) moeten behouden blijven.

Zaanse Schans

Een van de drukst bezochte toeristische attracties van Nederland. Jaarlijks komen er 1,9 miljoen mensen naar de Zaanse Schans en het is de verwachting dat dit aantal uitgroeit naar drie miljoen in 2030. Het is belangrijk om deze groei niet ten koste te laten gaan van de sfeer van de Zaanse Schans.

We zijn er niet voor dat er een hek om de Schans wordt gezet en dat er entree wordt geheven. Het is echter wel logisch dat er gekeken wordt naar mogelijke ‘verdienmodellen’. Dat kan bijvoorbeeld in de vorm van dagkaarten waarmee je meerdere locaties (molens, musea) kunt bezoeken.

Noordzeekanaalgebied

Het Noordzeekanaalgebied is zeer uitgestrekt. Op HoogTij vinden diverse ontwikkelingen plaats. Er vestigen zich steeds meer bedrijven. De milieucategorie is hoog, wat betekent dat het gebied ook toegankelijk is voor ‘vieze industrie’. GroenLinks vindt dat Zaanstad hier kritisch naar moet kijken. Veel van deze vieze industrie levert nauwelijks werkgelegenheid op (veel werk is gerobotiseerd en geautomatiseerd) en vermindert de aantrekkelijkheid van het terrein sterk. Het zal soms ander (wenselijker) gebruik zelfs onmogelijk maken.

We blijven er daarnaast voor pleiten dat in alle havens in het Noordzeekanaalgebied walstroom wordt aangelegd.

Achtersluispolder

Er zijn plannen om de Achtersluispolder te transformeren. In plaats van industrie moet hier woningbouw komen. Wij denken dat deze locatie strategisch uitstekende kansen biedt. Het is dicht bij de beoogde Haven-Stad (een forse uitbreiding van 40 tot 70 duizend woningen van Amsterdam). Op dit moment is er tamelijk veel leegstand in de Achtersluispolder. Ook zijn er vele niet erg locatiegebonden bedrijven gevestigd (zoals autobedrijfjes, productiebedrijfjes, enzovoort).

Het zou goed zijn als er een masterplan wordt opgesteld voor de Achtersluispolder. De gemeente moet terreinen die leegstaan anders bestemmen en/of opkopen en een andere functie geven. Het gebied kan langzamerhand transformeren in een woongebied. Om dit in gang te krijgen kunnen bijvoorbeeld eerst tiny houses worden toegestaan. De nautische bedrijven kunnen grotendeels behouden blijven in de Achtersluispolder.

Cliëntenparticipatie

Zaanstad heeft sinds kort een ander beleid voor cliëntenparticipatie. Als gevolg van dit beleid worden organisaties voor bepaalde doelgroepen (zoals de Seniorenraad en de WMO-raad) afgeschaft. Hierdoor gaat veel kennis en ervaring verloren. Ook ontbreekt er een goede klachtenregeling. GroenLinks is kritisch over dit nieuwe beleid en wil in de toekomst graag de ervaring en kennis van de doelgroepenorganisaties blijven betrekken bij te maken keuzes.

Regionale samenwerking: Vervoersregio

Op het gebied van vervoer werkt Zaanstad samen met veertien andere gemeenten in de omgeving. Dit wordt de Vervoersregio (voorheen de Stadsregio) genoemd. De leden van dit orgaan worden gekozen uit alle deelnemende gemeenteraden. Mede door GroenLinks is de democratische legitimiteit van dit orgaan op de agenda gezet.

Er gaat veel geld om in de Vervoersregio en wij vinden het belangrijk dat Zaanstad een evenredig deel van dat geld krijgt dat aan openbare ruimte en (fiets)infrastructuur wordt besteed.

Regionale samenwerking: MRA

De onderwerpen 'wonen' en 'economie' komen bij de MRA (Metropool Regio Amsterdam) aan de orde. De MRA was tot voor kort een tamelijk ondoorzichtig orgaan. GroenLinks heeft zich hard gemaakt om de transparantie te vergroten. Wij zijn ervoor om namens onze gemeente één of twee ambassadeurs te benoemen die zich op de hoogte stellen van alle relevante stukken. Daarnaast zijn er regionale deelraden gevormd (bijvoorbeeld over het onderwerp wonen) met de gemeenten van Zaanstreek/Waterland. Het is uiterst belangrijk om met onze buurgemeenten af te stemmen over deze belangrijke dossiers.

15. ZAA NSTAD IN 2040

Met het project MaakZaanstad richt de gemeente zich op de toekomst van Zaanstad in 2040. Dat is een vooruitblik van 22 jaar – een enorm lange periode. 22 jaar geleden zag de wereld er compleet anders uit. Internet bestond nog maar net en vrijwel niemand had een mobiele telefoon. In 2040 zal de wereld er ook weer compleet anders uitzien. GroenLinks beschreef in 2016 in de gemeenteraad hoe zij de verre toekomst zien. Het leverde de volgende beloftevolle bespiegeling op:

Groen

In 2040 heeft Zaanstad alweer voor de tiende keer de prijs voor de groenste stad van Nederland ontvangen. De jury prijst de stad vanwege de groene daken. De tuindaken van Zaanstad zijn beroemd in de hele wereld. Net als de vele fruittuinen, waarvan alle inwoners naar hartenlust mogen plukken. De jury prijst ook het feit dat de groene buitengebieden nooit zijn aangetast. In het verleden hebben buurgemeenten daar wel op aangedrongen: Zaanstad moest immers tienduizenden woningen bijbouwen. Dat bijbouwen heeft Zaanstad gedaan, maar de buitengebieden zijn altijd intact gebleven.

Zaanstad heeft, als een van de weinige Hollandse steden, nooit te maken met wateroverlast. Logisch ook: de grote hoeveelheid bomen staan garant voor een ideaal watermanagement.

Duurzaamheid

In 2040 is Zaanstad ook opnieuw verkozen tot meest duurzame stad van Nederland. Afval bestaat hier al jarenlang niet meer; alles wordt hergebruikt. Kleding, voedselresten, de restwarmte van fabrieken. De stad wekt al geruime tijd meer energie op dan dat het verbruikt. De hyperefficiënte windmolens in het Noorseekanaalgebied leveren daar een belangrijke bijdrage aan. Net als de ontelbare zonnepanelen, zonneturbines en zonneboilers die overal in de stad, op een geïntegreerde wijze, zijn aangebracht. Zaanstad vaart wel bij het energieoverschot. Het wordt het Zaanse goud genoemd en voor een zacht prijsje verkocht aan buurgemeente Amsterdam, dat nog altijd niet volledig energieneutraal is geworden.

Verkeer

In 2040 is Zaanstad ook weer verkozen tot meest verkeersveilige stad van Nederland. Er rijden haast geen auto's meer in Zaanstad. Behalve natuurlijk de zelfrijdende elektrische busjes die personen en goederen gratis vervoeren.

Er is volop ruimte in de straten. Tussen de vele fruitbomen spelen kleine kinderen verstoppertje, of ze korfballen op een Carlo de Vries-court.

Fietsen is een feestje in de meest fietsvriendelijke gemeente van Nederland. Het Groene Fietsenplan was een uitstekend idee van fietspartij GroenLinks en functioneert al decennialang zeer succesvol. Je kunt een elektrische fiets gebruiken, maar met mooi weer zijn de lichte stadsfietsjes het populairst. Je rijdt er heerlijk mee over de prima fietsboulevards. Gelukkig is overal voldoende ruimte om te fietsparkeren.

De snelwegen van vroeger zijn stil geworden en hebben een prima herbestemming gevonden. Ze doen dienst als snelfietspaden of skeelerbaan.

Als je niet wilt fietsen, kun je natuurlijk ook gebruikmaken van het gratis openbaar vervoer. Je kunt een van de energieneutrale bootjes nemen, die je kilometers ver over de Zaan kunnen vervoeren. Ook per spoor is de stad zeer goed verbonden, en grotendeels

ondergronds, met de steden in de regio. Dat is vooral fijn voor Amsterdammers die graag naar Zaanstad trekken. Zij komen hier om te genieten van de stadsparken. Of om een bezoekje te brengen aan de adembenemende stadstuinen of het Stadstrand aan de Zaan. De Amsterdammers bezoeken regelmatig de Fronik-boerderij – sinds jaar en dag een natuurlijk baken aan het begin van het Westerwindpad. De meer cultureel ingestelde toeristen brengen liever een bezoekje aan het Monet-Museum. Dat is gevestigd in een wonderschoon gebouwtje aan de populaire Burgemeester Geke Faberlaan.

Woningen

In 2040 staat Zaanstad trots bovenaan in de Atlas der Gemeenten wat betreft woonaantrekkelijkheid. Er is een groot en zeer divers aanbod woningen. Meer dan 200 culturen wonen hier in volledige harmonie samen. Het zijn ouderen, jongeren, gezinnen en alleenstaanden die dwars door elkaar heen wonen. Iedereen heeft een woning die precies past bij zijn of haar woonbehoefte. Dat geldt ook voor de mensen die zorg nodig hebben. Veel van de huizen zijn op maat gemaakt. De oude woningen uit de vorige eeuw zijn in de loop der tijd allemaal opgeknapt. De Zaanse woningen staan bekend om hun uitstekende funderingen, en tijdens de “Grote Renovatie” zijn alle woningen energieleverend gemaakt. Dankzij de lage vaste lasten, kunnen bewoners hun geld ergens anders aan spenderen. Bijvoorbeeld aan het veelzijdige aanbod van het Cultuurcluster. De voorstellingen zijn er goedkoop – je basisinkomen is toereikend! Door de eerlijke werkverdeling, en de vele helpende robohandjes, heeft iedereen voldoende tijd om écht te genieten van het mooie, veelzijdige leven aan de Zaan.

Industrie

In 2040 is het fascinerend om te zien hoe wonen en werken harmonieus naast elkaar plaatsvinden. Er is alleen nog geluidloze, reukloze, schone industrie in de stad. Er wordt biologisch bier gebrouwen in Zaandijk, slaafvrije chocoladerepen worden geproduceerd in Wormerveer en het zwembad in Krommenie is net grondig gerenoveerd. Het Spraypark moet immers een grote publiekstrekker blijven! Om de grote stroom toeristen te herbergen, is de gevangenis in Westzaan recentelijk omgebouwd tot Hotel HoogTijd. Criminaliteit bestaat toch nauwelijks in Zaanstad. De Watertoren in Assendelft is recentelijk in gebruik genomen als ambtswoning door de, in een referendum nieuw gekozen, burgemeester. De burgemeester heeft vooral een ceremoniële rol. Hij of zij eet dagelijks gebakjes met honderdjarigen en beurt zieken op. Het besturen laat hij of zij aan de inwoners van Zaanstad over.

MaakZaanstad

In 2040 kijken we lachend terug op MaakZaanstad. Wat stond de burgerparticipatie toen nog in de kinderschoenen! Er werd wel geprobeerd het gesprek aan te gaan met de inwoners van de stad, maar dat lukte toen nog niet zo erg. Er werd rondgereden met een oude bus en er werden bijeenkomsten georganiseerd waar steeds dezelfde personen kwamen. Er was een website met wat blogs en een app waarmee je foto's speels heen en weer kon swipen. Veel te weinig inwoners lieten toen hun stem horen om mee te denken over het Zaanstad van de toekomst. De meesten wisten niet eens wat MaakZaanstad was. Niet gek ook, als je er maar een paar maanden voor uit trekt. Gelukkig is ook dat beter geregeld en is in 2040 burgerparticipatie daadwerkelijk verankerd in de Zaanse samenleving.

16. BEREIKTE PUNTEN

Ook als oppositiepartij kun je een belangrijke bijdrage leveren aan het beleid van een stad. De afgelopen jaren heeft GroenLinks veel onderwerpen op de agenda gekregen én veel veranderingen weten door te voeren. Hieronder een paar voorbeelden, gerangschikt per thema.

Groen/duurzaamheid

Dankzij een motie van GroenLinks wordt er een energieneutrale school gebouwd in Wormerveer. Een andere motie verplicht ontwikkelaars inzichtelijk te maken wat de extra kosten zijn om een woning energieneutraal op te leveren. Dankzij de motie stadshout gaat hout van gekapte bomen niet verloren, maar wordt het hergebruikt voor stadsmeubilair. Een motie over groen bankieren is aangenomen. Er vindt betere communicatie plaats over mogelijke groenadoptie. Massale bomenkap in Kogerveld is voorkomen. Er zijn subsidies ingesteld voor de aanleg van groene gevels en groene daken. Dankzij een motie van ons wordt biodiversiteit bevorderd en worden we eens in vijf jaar op de hoogte gebracht over de vorderingen daarvan. Ook hebben we in deze periode de Nota Groen opgesteld en aangeboden aan het college. Veel aanbevelingen die hier in staan, zijn of worden overgenomen.

Sociaal

Mede dankzij GroenLinks is er een pilot gekomen voor minder regels voor bijstandsgerechtigden (Zaanse Bijstand op Maat). Ook dankzij onze inspanningen is de Zomerschool behouden en kunnen kinderen uit gezinnen met een laag inkomen, een vergoeding krijgen voor zwemlessen. We hebben er tevens voor gezorgd dat de opvang van vluchtelingen zo goed mogelijk heeft plaatsgevonden. We zijn blijven aandringen op monitoring van het aantal banen. We hebben extra geld voor buurthuizen geregeld. Tijdens de onrust rondom Poelenburg, hebben wij er met de motie "Positief Poelenburg" voor gezorgd dat er oog kwam voor de sociale voorzieningen in de buurt. Er is meer aandacht gekomen voor eenzaamheid, LHBT'ers in de Zaanstreek, suïcidepreventie en de opvang en begeleiding van verwarde personen. Een motie van ons heeft er toe geleid dat in Zaanstad een regenboogzebra is aangelegd. Er is een motie aangenomen over betere communicatie met onze bewoners. We hebben ook gezorgd voor meer aandacht voor privacy in de verordeningen. Samen met andere partijen hebben we met een motie aangedrongen op betere toegankelijkheid van openbare gebouwen.

Fysiek

Mede om jongerenoverlast te voorkomen, worden er wifplekken aangebracht bij speelplaatsen. Een motie voor vuurwerkvrije gebieden is aangenomen. Bij het stadhuisplein in Zaandam is een watertappunt gekomen, de aanleg van andere tappunten wordt voorbereid. Door het project 'Echte Burgerparticipatie' krijgen inwoners een betere kans om mee te praten over (gewenste) ontwikkelingen in hun wijk. Onze motie over het opstellen van een Plan van Aanpak Toerisme vond brede steun. Het afkopen van fietsparkeervoorzieningen bij nieuwbouwprojecten is niet meer mogelijk. Onze motie voor betere bewegwijzering van fietsparkeerplaatsen is wel aangenomen maar helaas nog niet uitgevoerd. Op diverse momenten hebben we (helaas niet altijd met succes) gepleit voor verkeersveiligheid, onder andere in Westerkoog (busbrug), de Westzijde, Westzaan en Wormerveer (Zaanbocht).

Cultuur

GroenLinks is vóór de bouw van een cultuurcluster. Het is belangrijk dat het een thuis wordt voor iedere cultuurliefhebber in Zaanstad. Daarom hebben we ervoor gezorgd dat er aangepaste prijzen zullen gelden voor amateurorganisaties én dat de voorzieningen toegankelijk zijn voor organisaties uit alle delen van de stad. Ook zullen er activiteiten in andere delen van de stad georganiseerd blijven worden.

17. VERANTWOORDING

Dit verkiezingsprogramma is samengesteld door Kees van den Berg, Rosanne Kolvers, Paul Laport, Robert Linnekamp en Romkje Mathkor.

Het programma is op zaterdag 4 november 2017 vastgesteld door de Algemene Ledenvergadering.

Het programma is zeker niet uitputtend (er zullen onderwerpen ontbreken) en ook niet in beton gegoten (om samen te kunnen werken of vanwege voortschrijdend inzicht kunnen standpunten wijzigen in de loop der tijd). Het geeft hopelijk wel een duidelijk beeld van onze wensen en ideeën voor Zaanstad. Via onze website en facebook houden we u zoveel mogelijk op de hoogte van actuele ontwikkelingen.

Voor vragen en/of opmerkingen kunt u contact opnemen met ons:

info@groenlinkszaanstad.nl

Als u lid wilt worden van GroenLinks, kunt u zich eveneens tot dat e-mailadres wenden.